

ΡΟΒΟΛΙΑΡΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΡΟΒΟΛΙΑΡΙΤΩΝ

Ταγιαπιέρα 3 - 5 Αθήνα, Τ.Κ. 11525 • Τηλ.: 210 6716 715 • e-mail: nellaselias39@gmail.com • Ιστοσελίδα: www.rovoliari.gr
Χρόνος 40ός • Αριθμός φύλλου 161 • Μάιος - Ιούνιος - Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2025

Μέρες Καλοκαιριού στο χωριό

Ο Ιούνιος ή ο Θεριστής όπως τον λέγαμε παλιά είναι ο πρώτος καλοκαιρινός μήνας. Η φύση έχει ζωντανέψει για τα καλά. Το ίδιο και οι άνθρωποι. Αυτοί που πέρασαν τον χειμώνα στο χωριό και οι ξενιτεμένοι μας των πόλεων. Τη ζωντάνια τη βλέπουμε στα λιγοστά περιβόλια που ξεπροβάλλουν για να θυμίσουν παλιότερες εποχές. Πάντως θερισμό, όπως τον γνωρίσαμε παλιά με το δρεπάνι, το χερόβολο και τα δεμάτια σιταριού να κάνουν θημωνιές στα αλώνια, δεν βλέπουμε πια.



Από το ψυχοσάββατο των κεκοιμημένων

Ωστόσο οι νοικοκυρές του χωριού έπεισαν τον ιερέα μας, τον πρωτοπρεσβύτερο πατέρα Ηλία Σκαρλάτο, να βρεθεί στο χωριό μας **το Ψυχοσάββατο 7 Ιουνίου** για την ειδική τελετή υπέρ των ψυχών των κεκοιμημένων μας.

Τη **Δευτέρα 30 Ιουνίου** τιμήσαμε με θεία λειτουργία τους πολιούχους μας Δώδεκα Αποστόλους με αρτοκλασία και κεράσματα. Το Διοικητικό Συμβούλιο πρόσφερε άρτο και γλυκά. Εκπροσωπήθηκε από τον Γραμματέα κ. Ηλία Νέλλα.

Το **Σάββατο 19 Ιουλίου** είχαμε πανηγυρικό Εσπερινό στον Προφήτη Ηλία. Το ασυνήθιστα μεγάλο πλήθος των προσκυνητών θαύμασε την καταπληκτική ανακαίνιση του Ναού με τη χορηγία του συντοπίτη μας Ηλία Δημ. Ρίζου. Υπήρξαν κεράσματα από τους εορτάζοντες και τον χορηγό.

Το **Σάββατο 26 Ιουλίου** τελέστηκε θεία λειτουργία στην **Αγία Παρασκευή** με αρτοκλασία. Ο ναός και ο πεντακάθαρος περιβάλλον χώρος μας υποδέχτηκε και μας θύμισε τα πανηγύρια του παλιού καιρού προς τιμή της Αγίας Παρασκευής και του Αγίου Παντελεήμονα. Ήταν η ανάπαυλα των προγόνων μας από τις εντάσεις των καλοκαιρινών αγροτικών εργασιών: αλώνισμα, φροντίδα περιβολιών και ζώων για να αποθηκευτούν όσα χρειαζόμασταν για τον χειμώνα. Οι πρόγονοί μας φρόντιζαν να είναι αυτάρκεις για τις δυσκολίες του υπόλοιπου χρόνου.

Το τελευταίο δεκάημερο του Ιουλίου επισκευάστηκε και η στέγη του παλιού σχολείου που στεγάζει τη λαογραφική και εκκλησιαστική Συλλογή μαζί με την αίθουσα πολλαπλών χρήσεων.

Τα υλικά αγοράστηκαν από τις **δωρεές που δόθηκαν εις μνήμην**. Ήταν μια πρωτοβουλία του



Από την Αρτοκλασία στη γιορτή των Δώδεκα Αποστόλων



Στον Προφήτη Ηλία για τον εσπερινό (19 Ιουλίου). Οι εργασίες του Ηλία Δ. Ρίζου αναδεικνύουν τον Ι. Ναό

Συλλόγου που είχε ξεκινήσει από παλιά και οι δωρεές δημοσιεύονταν σε κάθε φύλλο της Εφημερίδας μας. Το Δ.Σ. αποφάσισε να υπάρχει τόσο εντός όσο και εκτός του κτηρίου ο σχετικός κατάλογος των δωρητών. Ο Δήμος Μακρακώμης ανέλαβε τα εργατικά έξοδα και τον ευχαριστούμε θερμά.

Τόσο ο χώρος του σχολείου όσο και άλλοι κοινόχρηστοι χώροι χρειάστηκε να καθαριστούν. Ευτυχώς **προσφέρθηκε πρόθυμα εθελοντική εργασία** από ορισμένες κυρίες οι οποίες εργάστηκαν με ιδιαίτερο ζήλο προκειμένου οι διακοπές όλων μας να είναι πιο ευχάριστες. Καθαρίστηκαν οι χώροι: η αίθουσα πολλαπλών χρήσεων και πινγκ-πονγκ, η αίθουσα εκκλησιαστικών εκθεμάτων, το

Συνέχεια στην 4η σελ.

Ε Ν Η Μ Ε Ρ Ω Σ Η

Όπως ανακοινώθηκε και στη Γεν. Συνέλευση, από το επόμενο φύλλο η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ θα στέλνεται ταχυδρομικά **ΜΟΝΟ** σε όσους έχουν πληρώσει συνδρομές τα δύο τελευταία χρόνια.

Όσοι θέλουν να παίρνουν την εφημερίδα, να ενημερώνουν τα μέλη του Δ.Σ. και να φροντίσουν να τακτοποιήσουν τις συνδρομές τους.

Επιστροφή στα Ξαναζωντανεμένα Χωριά μας!

Στο φύλλο 134 του 2018 και σε ένα εκτεταμένο κείμενό μας με τον τίτλο «Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΩΝ ΟΡΕΙΝΩΝ ΧΩΡΙΩΝ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ»

αναφερθήκαμε στο πώς μας προέκυψαν τα τόσα ορεινά χωριά μας, επισημαίνοντας κυρίως, το ότι αναλογικά ήταν πολύ περισσότερα σε σύγκριση με αντίστοιχες χώρες της Ευρώπης. Ιστορικά η δημιουργία τους ξεκίνησε από τότε που έπαψαν να υπάρχουν τα μικρά βασίλεια και οι Πόλεις-Κράτη και επικράτησαν τα εκτεταμένα βασίλεια (του Φιλίππου, του Μεγ. Αλεξάνδρου και των επιγόνων του, των Ρωμαίων, των Βυζαντινών, των Οθωμανών). **Άνθρωποι του κάμπου, μην αντέχοντας στο σβέρκο τις ομόθρησκες ή αλλόθρησκες εξουσίες αποσύρονταν και επιζούσαν στα βουνά.**

Ήταν οι πιο ζωηροί, οι πιο αποφασιστικοί, οι ανυπότακτοι, οι βιολογικά πιο έτοιμοι για προσαρμογή. Ο καθηγητής ιστορίας στο ΑΠΘ Απόστολος Βακαλόπουλος ως καταστάλαγμα των δύο εκ των πολλών βιβλίων που έγραψε («Νέα Ελληνική Ιστορία 1204-1985» και «Ο χαρακτήρας των Ελλήνων») αναφέρει:

«Εκεί επάνω συντελέστηκε η φυσική επιλογή της ελληνικής φυλής και **δημιουργήθηκε μια δυναμική βιολογική καταβολή** ενός πληθυσμού που ζούσε σχεδόν ανεξάρτητος ή κάτω από ελαφρύτερους όρους διαβίωσης.

Εκεί επάνω αναδομήθηκαν και δημιουργήθηκαν νέοι ορεινοί πληθυσμοί που διέφεραν ριζικά από τους καμπίσιους ως προς την αντίληψη και τον τρόπο ζωής. Εκεί πλάστηκε μια ξεχωριστή ομάδα ανθρώπων, των ορεισίων, **με ξεχωριστή ψυχοσύνθεση και βιολογικό δυναμικό**.

Το εκφράζει καλύτερα το Δημοτικό Τραγούδι:

«Στις χώρες (πόλεις, κωμοπόλεις) σκλάβοι κατοικούν στους κάμπους με τους Τούρκους.

Χώρες, λαγκάδια κι ερημιές έχουν τα παλικάρια. Παρά με Τούρκους, με θειά καλύτερα να ζούμε».



Ορεινά χωριά, όπως το Ροβολιάρι, κρυμμένα πίσω από λόφους και βουνά μακριά από τον κάμπο.

Καθένα από τα ορεινά χωριά έχει να διηγηθεί τη δική του ιστορία και όλα μαζί την ιστορία του τόπου μας.

Καμαρώνουν για το ένδοξο παρελθόν τους, ψυχορραγούν στο ερημωμένο παρόν τους - με κλειστά σχολεία, χορταριασμένα δρομάκια ή

γήπεδα, με τους λιγοστούς κατοίκους τους και με αβέβαιο μέλλον. Ωστόσο εξακολουθούν να στέκονται εκεί για να θυμίζουν στους νεότερους ότι **υπάρχουν και άλλοι τόποι και τρόποι που μπορεί να ζήσει το ανθρώπινο είδος**, όπως επιβίωσε και στο παρελθόν.

Αυτό το παρελθόν τους ανασκαλέψαμε σε εκείνο το κείμενο για να επισημανθεί ότι, κοιτάζοντας πίσω, οι κοινωνίες και οι λαοί με ιστορία, προσβλέπουν στο μέλλον. Αξίζει να το ξαναδιαβάσετε.

Κυρίως, όμως, ανασκαλέψαμε εκείνο το παρελθόν και με την κρυφή ελπίδα **να συγκινήσουμε και να παρακινήσουμε στο ξαναζωντανεμά τους**.

Και όχι μόνο για τις λίγες μέρες των καλοκαιρινών ή άλλων διακοπών.

Επιστροφή! ΟΧΙ στο δύσκολο και μίζερο περιβάλλον του παρελθόντος, αλλά σε ένα

Συνέχεια στην 6η σελ.

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (Μήτσος) ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ (1894 - 1983)



Ο αείμνηστος Δημήτριος Παπανικολάου - ένας αυτοδημιούργητος και δυναμικός συντοπίτης μας - με απaráμιλλη αφηγηματική και περιγραφική δύναμη, με λιτότητα και απλότητα μας μεταφέρει στον τρόπο ζωής ενός ολόκληρου, σχεδόν, αιώνα - του 20ού - από τις αρχές του μέχρι το 1975, ενός τρόπου σκληρού μεν αλλά ταυτόχρονα και ανθρώπινου. Είναι ένα ντοκουμέντο μιας εποχής με ευρύτερες αναφορές σε απανωτές γενεές των πρόσφατων προγόνων μας. Μας προσφέρει ανάγλυφα μια εποχή με τους ανθρώπους της, τις μεταξύ τους σχέσεις, τους αγώνες και τις αγωνίες τους, τους θριάμβους και τις κακοτυχίες τους. Καταγράφει το μεγαλείο του καιρού του και αποτελεί ένα λαογραφικό-ηθογραφικό κείμενο. Απολαύστε το!

Αρραβωνιάσματα - Γάμος - 31η συνέχεια - τέλος

Οι αρραβώνες έγιναν στο σπίτι της νύφης. Πήγαμε πολλοί. Εστρώσαν τραπεζομάντιλα στο πάτωμα και για καθίσματα μάς έδωσαν μάλλινα μαξιλάρια.

Τρώγοντας και πίνοντας άρχισαν οι προπόσεις και οι ευχές όλων για καλορίζικα και ότι τώρα η ζωή μπαίνει σε άλλη σειρά. Μου ζάλισαν το μυαλό και προς στιγμήν μου

ήρθε συγκίνηση, ζαλάδα και κάποια σκέψη τριγύρισε στο μυαλό μου. Ευτυχώς πίνοντας ένα-δυο ποτήρια συνήλθα και τραγουδούσα κι εγώ με τους άλλους.

Συνέχεια στην 6η σελ.

Κοινωνικά

Επιτυχίες
σε Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα

- **Αναγνώστου Αθανάσιος** του Δημητρίου, **Ιατρική Αλεξανδρούπολης, 3ος σε σειρά.**
- **Αγόρος Ιωάννης** του Χρήστου, (οικογ. Βούλας Βλάχου), **Διοίκηση Επιχειρήσεων και Τουρισμού, Ηράκλειο Κρήτης.**
- **Μπούκαρης Ελευθέριος** του Δημητρίου (γιος της Νάντιας Σακελλάρη), **Γεωπονική Σχολή Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.**
- **Περράκης Αθανάσιος** του Αλεξάνδρου (οικ. Δέσποινας Περράκη-Σκαμάγγη), **Πολιτικών Μηχανικών Πάτρας.**
- **Παλαμάρης Αντώνιος** του Μιχαήλ (οικογ. Χατζάτογλου), **Μέσων Επικοινωνίας και Πολιτισμού, Πάντειο Πανεπιστήμιο.**
- **Πρέντζα Βάγια** του Ευσταθίου, **Σχολή Ικάρων, Ιπτάμενοι.**
- **Σακελλάρη Σοφία** του Κωστή, **Χημικό, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.**
- **Σεργάκης Λεωνίδας** του Βασιλείου, (οικογ. Χατζάτογλου), **Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.**
- **Σπυροπούλου Περσεφόνη** του Ιωάννη, **Χημικό Καβάλας.**
- **Σταυριανάκης Απόστολος** του Γεωργίου, (γιος της Σοφίας Σκαμάγκη), **Πολιτικών Μηχανικών Πάτρας.**
- **Τότση Σταυρούλα** του Ηλία, (κόρη της Χαράς Σακελλάρη), **Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Βόλου.**

Το Δ.Σ. του Συλλόγου εύχεται καλές σπουδές και καλή σταδιοδρομία στην επαγγελματική τους ζωή.

Ροβολιαρίτικα Νέα
Τρίμηνη Έκδοση

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: Πολιτιστικός Σύλλογος Ροβολιαριτών
Έδρα: Ροβολiάρι Φθιώτιδας
Γραφεία: Ταγιαπιέρα 3-5 Αθήνα Τ.Κ. 11525
Τηλ.: 210 6716 715 και 69 44 60 31 63
Α.Φ.Μ.: 090085976 • Δ.Ο.Υ.: Λαμίας
Εκδότης-Διευθυντής: Ηλίας Νέλλας
Γενικός Γραμματέας του Συλλόγου

Διοικητικό Συμβούλιο

(14 Αυγούστου 2024 έως 14 Αυγούστου 2027)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Περράκη-Σκαμάγγη Δέσποινα, τηλ. 69 74 11 36 86 & 210 425 43 25

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ: Σκαμάγκη Σοφία 69 77 22 77 87 & 22 410 726 41

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: Νέλλας Ηλίας, Δημ. +30 2106716715 & +30 6944603163

ΤΑΜΙΑΣ: Τσιώλη Βασιλική 69 77 74 6898 & 27 440 640 65

ΕΦΟΡΟΣ: Νατάσα Μουκάκου 69 45 13 61 07 & 22 410 91 261

ΜΕΛΟΣ για ΝΕΟΛΑΙΑ: Πισσώνης Πέτρος 69 78 14 27 81 & 24 10 62 57 37

ΜΕΛΟΣ για ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ-ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ: Σακελλάρης Δημήτρης
690 821 34 53 & 0041 79 90 94 307

Ηλεκτρονική σελιδοποίηση-διορθώσεις-εκτύπωση:
Εκδόσεις - Γραφικές Τέχνες ΚΑΡΠΟΥΖΗ
Καρπούζη Αριστέα & Υιοί Ο.Ε.
Θεοδοσίου 23 Ίλιον 131 21 • Τηλ.: 210 2619003
e-mail: karpouzi@otenet.gr

Ενημέρωση

- Τα ενυπόγραφα κείμενα αντιπροσωπεύουν τις απόψεις και το ύφος γραφής των συγγραφέων τους. Διατηρείται όμως το δικαίωμα συντόμευσης εκτεταμένων κειμένων.
 - Τα υπόλοιπα κείμενα είναι ευθύνη της Σύνταξης και του Δ.Σ.
 - Οι συνδρομές να στέλνονται στην ταμία του Συλλόγου.**
 - Η εφημερίδα δέχεται διαφημίσεις.
 - Για να δημοσιευτούν: Γάμοι, Βαπτίσεις, ή άλλες κοινωνικές ειδήσεις **χρειάζεται** γραπτή ενημέρωση.
 - Για αλλαγή της διεύθυνσής σας, ενημερώνετε απευθείας τις εκδόσεις **Καρπούζη**, ή οποιοδήποτε μέλος του Δ.Σ.
- Παρατηρούνται επιστροφές. Βοηθήστε μας να σας ενημερώνουμε.

Η συνδρομή σας είναι η δύναμή μας

Στείλτε τη συνδρομή σας στον ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ: ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ: 825/001976-35 ή GR94 0110 8250 0000 8250 0197 635 από οποιαδήποτε άλλη Τράπεζα ή απευθείας στην Ταμία, την Πρόεδρο, τον Γραμματέα όταν τους συναντάτε, ή στην Ουρανία Ρίζου στο χωριό ή κατά τις συναντήσεις μας: Λαϊκό Πανηγύρι και Συνεστιάση.

Έφυγαν από κοντά μας

Κοτρωνιά Νίκη
(Ροβολiάρι 1938 - Βρία Πιερίας 2025)

Στις 07/07/25, εκοιμήθη η **πρεσβυτέρα Νίκη Κοτρωνιά**. Κόρη του Κωνσταντίνου Συλεούνη και της Αργυρώς Αναγνώστου γεννήθηκε το 1938 στο Ροβολiάρι. Ήταν το δεύτερο από τα πέντε παιδιά της οικογένειας και πολύ μικρή έζησε τα δύσκολα χρόνια του πολέμου. Στα χρόνια του Εμφυλίου αναγκάστηκε να φύγει με την οικογένειά της από το χωριό και για λίγα χρόνια έζησε στην Αταλάντη με τους γονείς και τα αδέρφια της.

Το 1967 παντρεύτηκε τον συγχωριανό μας Παύλο Κοτρωνιά και το 1968, όταν ο Παύλος χειροτονήθηκε ιερέας, στάθηκε στο πλευρό του θόρουβα, τιμώντας τον τίτλο της πρεσβυτέρας. Μαζί με τον πατέρα Παύλο εγκαταστάθηκε την ίδια χρονιά στη Βρία Πιερίας, όπου έζησε μέχρι την εκδημία της. Απέκτησε τρία παιδιά, την Ελένη, την Αργυρώ και τον Σταύρο, τα οποία ανέθρεψε με αγάπη και χριστιανικές αξίες. Ο Θεός την αξίωσε να τα δει να προκόβουν στη ζωή τους και να της χαρίζουν πέντε εγγόνια.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα της Μακεδονικής γης που τη σκεπάζει!



Η πρεσβυτέρα δεν ήταν απλώς η σύζυγος ενός ιερέα. Ήταν στήριγμα, συμπαραστάτρια και συνοδοιπόρος. Ήταν η ήρεμη δύναμη πίσω από το ράσο, η σιωπηλή προσευχή πίσω από κάθε διακονία. Με υπομονή, κατανόηση και προσφορά, στάθηκε δίπλα μου, μα και δίπλα σε κάθε άνθρωπο που χρειαζόταν έναν λόγο παρηγορίας.

Ήταν γυναίκα πίστης, που ζούσε το Ευαγγέλιο όχι με λόγια, αλλά με έργα. Είχε την πόρτα του σπιτιού μας πάντα ανοιχτή για όποιον είχε ανάγκη. Το

χαμόγελό της ήταν παρηγορητικό και η προσευχή της αδιάκοπη. Τα παιδιά μας τα ανέθρεψε "έν παιδεία και νουθεσία Κυρίου", με αγάπη, ήθος και σεμνότητα.

Τώρα, η ψυχή της αναπαύεται κοντά στον Κύριο μας, που τόσο αγάπησε και υπηρέτησε. Μπορεί να έφυγε από κοντά μας, αλλά η παρουσία της θα είναι πάντα ζωντανή μέσα στη θύμησή μας.

Είθε να μας σκεπάζει με τις προσευχές της, όπως το έκανε και εν ζωή και ας βρει τη θέση της στη Βασιλεία των Ουρανών, εκεί όπου «ούκ ἔστι πόνος, οὐ λύπη, οὐ στεναγμός, ἀλλὰ ζωὴ ἀτελεύτητος».

Αιωνία σου η μνήμη, πρεσβυτέρα Νίκη!
Ιεροδιδάσκαλος Παύλος Κοτρωνιάς

Πώς να χωρέσεις σε λίγες γραμμές μια ζωή γεμάτη αγάπη, προσφορά, υπομονή και δύναμη; Πώς να εκφράσεις την απώλεια μιας γυναίκας που στάθηκε βράχος σε κάθε μας δύσκολη στιγμή, που θυσίασε, χωρίς δεύτερη σκέψη, τα πάντα για την οικογένειά της;

Μάνα, ήσουν ένας άνθρωπος απλός, με σιωπηλή δύναμη. Ποτέ δεν επιζητούσες την προσοχή, αλλά κέρδιζες τον σεβασμό των άλλων με τον τρόπο που ζούσες: με αρχές, με αξιοπρέπεια, με καλοσύνη.

Η αγκαλιά σου ήταν πάντα ανοιχτή. Τα λόγια σου, παρηγοριά. Τα χέρια σου, πάντα έτοιμα να προσφέρουν. Μας δίδαξες τι σημαίνει να αγαπάς άνευ όρων. Μας έμαθες να στεκόμαστε στα πόδια μας, να συγχωρούμε, να συνεχίζουμε.

Μας λείπει η παρουσία σου... Η φωνή σου... Το φαγητό σου... Οι ιστορίες σου... Αλλά πάνω απ' όλα, μας λείπει το βλέμμα εκείνο που μόνο μια μάνα μπορεί να δώσει. Ένα βλέμμα που ήξερε τι θέλουμε πριν ακόμα μιλήσουμε.

Αναπαύσου εν ειρήνη, μάνα! Σε ευχαριστούμε για όλα όσα μας έδωσες! Όσα μας έμαθες θα τα κρατήσουμε σαν φυλαχτό και η αγάπη σου θα μας συνοδεύει για πάντα.

Τα παιδιά σου
Ελένη-Αργυρώ-Σταύρος

Κυριακάκης Γεώργιος

(Άγιος Γεώργιος Τυμφρηστού 1939 - Διόνυσος Αττικής 2025)

Τον αποχαιρετά η **σύζυγός του Ειρήνη Σπυροπούλου-Κυριακάκη.**

«Η αρχή και το τέλος του Γιώργη.

Γεννήθηκε στις 10 Ιουνίου 1939 στον Άγιο Γεώργιο Τυμφρηστού. Τελειώνοντας το Σχολείο ασχολήθηκε με αγροτικές δουλειές. Το 1965 παντρεύτηκε και εγκαταστάθηκαν στον Διόνυσο Αττικής όπου διορίστηκε δασοφύλακας. Αποκτήσαμε τρία παιδιά (δύο αγόρια και μία κόρη), τα οποία δημιούργησαν πολύ ευτυχισμένες



οικογένειες. Χαρήκαμε επτά εγγόνια και ένα δισέγγονο.

Όμως όλα κάποτε τελειώνουν.

Στις 31 Μαΐου 2025 ήρθε το τέλος. Έφυγε πολύ ευτυχισμένος και με καλό θάνατο.

Άφησε πίσω του καλά παιδιά και καλά εγγόνια.

Γιώργη μου θα σε θυμόμαστε πάντα με αγάπη. Καλό παράδεισο!!!

Η γυναίκα σου, τα παιδιά σου, τα εγγόνια σου»

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

ΚΑΦΕΝΕΙΟ: ΟΥΡΑΝΙΑ ΡΙΖΟΥ 69 80 79 38 09

ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ: Τηλ. & FAX: 22 360-92 877
ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ: 22 360-22 222 & 22 225 & 23 700
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ: 22 360-22 775
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ: 22 360-22 213
ΓΥΜΝΑΣΙΟ: 22 360-22 314
ΛΥΚΕΙΟ: 22 360-22 555 & 22 360-23 481
ΔΑΣΟΝΟΜΕΙΟ: 22 360-22 236
ΔΕΗ: 22 360-22 247 Βλάβες 22 360-23 677
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ: 22 360-22 122 & 22 360-22 383
ΙΚΑ: 22 360-22 242
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ: 22 363-50 000
ΤΑΞΙ: 22 360-22 441
ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΗ: 22 360-23732 - 23 733-22 299
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ & ΑΓΡΟΤΙΚΗ: 22 360-22 225 & 23 700
ΤΑΒΕΡΝΑ: Παπαθεοδώρου Νίκος 22 360-22 937
ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ: Αργυρίου Βασ. 22 360-22 240
Βασιλείου Χρήστος 22 360-22 671
Κελεσιάδου-Κούτρα Ευσ. 22 360-22 766
Λαμπρακόπουλος Χαρ. 22 360-22 384

ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ: έδρα Σπερχειάδα
Ιστότοπος Δήμου: www.dimosmakrakomis.gov.gr
Τηλεφωνικό Κέντρο: για όλες τις Υπηρεσίες 22 363-50 200
Δήμαρχος: Γραφείο (κ. Γκόλφη) 22 363-50 250 - F 50 202
Δημοτικό Συμβούλιο: 22 363-50 201 - F 50 221
Νομική Υπηρεσία: 22 363-50 208
Τεχνική Υπηρεσία: 22 363-50 213 & 50 255 - F 50 259
Διευθυντής: 22 363-50 210 - F 22 363-50 211
ΚΕΠ: 22 363-50 100 & 223 & 224 F 226
ΚΕΦ: 22 363-50 218
Αντιδήμαρχοι, Σπερχειάδα: 22 363-50 243 & 245
Δημοτική Ενότητα Μακρακώμης: 22 363-50 100
Αντιδήμαρχος Ενότητας Μακρακώμης: 22 360-23 450
Δημοτική Ενότητα Αγίου Γεωργίου: 22 363-50 308 & 309
Αντιδήμαρχος Ενότητας Αγίου Γεωργίου: 22 363-50 313
Δημοτολόγιο (Σπερχειάδα): 22 363-50 228
Δημοτολόγιο - Ληξιαρχείο: 22 363-50 227 - F 50 211
Πρωτόκολλο (Σπερχειάδα): 22 363-50 209 - F 50211
Οικονομική Υπηρεσία: 22 363-50 215 & 203 & 244
Ταμειακή Υπηρεσία: 22 363-50 112 - F 22 363-50 112
Κοινωνική Προστασία: 22 360-45 172 και F 45 172

Ευάγγελος Τσιώλης
(Ροβολiάρι 1931 - Αφίδνες (Κιούρκα) Αττικής 2025)

Ο Ευάγγελος Τσιώλης γεννήθηκε το 1931 στο Ροβολiάρι. Γονείς του ήταν ο Κων/νος Τσιώλης από τα Φουρνά Ευρυτανίας και η Γεωργία Λιάτσου από το Ροβολiάρι. Σε μικρή ηλικία έχασε την μητέρα του και ο πατέρας του μένοντας χήρος, αναγκάστηκε για να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες ανατροφής δύο παιδιών να ξαναπαντρευτεί. Απέκτησε άλλα πέντε παιδιά, την Ελένη, τον Σωτήρη, την Γεωργία, την Ελευθερία και τον Θωμά. Έζησε τα δύσκολα χρόνια της κατοχής, ιδιαίτερα του εμφυλίου πολέμου, κατά την διάρκεια του οποίου σκοτώθηκε και ο αδερφός του Βάιος, άδικα όπως έλεγε μέχρι το τέλος της ζωής του. Λίγα χρόνια αργότερα απεβίωσε και ο πατέρας του και τότε εκτός από αδερφός, έγινε και πατέρας για τα μικρότερα του αδέλφια. Υποχρεώθηκε, για ένα καλύτερο μέλλον, να μετακινηθεί από το πολυαγαπημένο του Ροβολiάρι στην Αθήνα και στη συνέχεια στα Κιούρκα, όπου και εγκαταστάθηκε μόνιμα, αναλαμβάνοντας την κατασκευή οικοδομών. Λίγα χρόνια αργότερα, τον ακολούθησε και ο αδελφός του Σωτήρης. Όταν εκπλήρωσε τις υποχρεώ-



σεις του απέναντι στις αδελφές του, αποφάσισε να κάνει τη δική του οικογένεια. Παντρεύτηκε την Αικατερίνη και απέκτησε δύο κόρες και αργότερα δύο εγγόνια, έχοντας την χαρά να τα δει να μεγαλώνουν και να είναι δίπλα του καθημερινά. Ποτέ δεν ξέχασε το χωριό του και κάθε καλοκαίρι το επισκεπτόταν με χαρά, για να ξανασυναντήσει τους συγγενείς και φίλους του για να θυμηθούν τα παλιά. Ακόμη και τα τελευταία χρόνια που λόγω κινητικών προβλημάτων δεν μπορούσε να μετακινηθεί, η σκέψη του ταξίδευε στο χωριό του. Απεβίωσε, πλήρης ημερών, έχοντας την γυναίκα του, τα παιδιά και τα εγγόνια του στο πλευρό του, δίνοντας, με την ηρεμία που τον χαρακτήριζε, συμβουλές όποτε ήταν απαραίτητο.

Καλό ταξίδι πατέρα, παππού.
Τα παιδιά σου και τα εγγόνια σου.

Το Δ.Σ. του Συλλόγου εκφράζει προς τους οικείους τους τα ειλικρινή συλλυπητήριά του.

Μαλλιά και γένια

Οι περισσότεροι από εμάς των παλαιότερων γενεών είχαμε εξοικειωθεί με τη σταθερή εικόνα του ξυρισμένου ανδρικού προσώπου. Μόνο οι πενθούντες κυκλοφορούσαν με αξύριστο πρόσωπο.

Αναζητώντας τις απαρχές του ξυρίσματος βρίσκουμε τους αρχαίους Αιγυπτίους να ξυρίζουν πρόσωπο και κεφαλή, ακόμα και πριν από την εφεύρεση μεταλλικών - χάλκινων - εργαλείων. Το έκαναν κυρίως τόσο για θρησκευτικούς λόγους όσο και για λόγους κλίματος. Μάλιστα η ύπαρξη τριχών αποτελούσε ένδειξη αμέλειας.

Η εξέλιξη του ξυρίσματος σε διάφορους πολιτισμούς είχε πανομοιότυπα στοιχεία. Τα αγάλματα από την αρχαία Ελλάδα παρουσιάζουν τους ενήλικες άνδρες με γενειάδα (εκτός από αγάλματα του Ερμή, του Απόλλωνα και των νέων).

Σήμερα έγινε μόδα το ξυρισμένο κεφάλι και το αξύριστο πρόσωπο!

Πολλοί πιστεύουν ότι η υιοθέτηση αυτής της μόδας γίνεται κυρίως από θαρεμάρα ή τεμπελιά.

Υπάρχουν και οι πιο ψαγμένοι οι οποίοι υποστηρίζουν ότι αυτή η μόδα του αξύριστου προσώπου δείχνει ενδόμυχη επιθυμία να θέλουν να φαίνονται αγριωποί. Διαλέγετε και παίρνετε.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

- ❖ Ο Σταύρος Σερ. Νέλλας αντί τριετούς μνημοσύνου στη μνήμη της αγαπημένης συζύγου του Ιωάννας διέθεσε για την περίφραξη του ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ 400€
- ❖ Ο Γώγος Ηλίας του Κων., Θεσσαλονίκη, στη μνήμη των οικείων του, προσέφερε υλικά περίφραξης του ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ αξίας 330€

Μ Ν Η Μ Ο Σ Υ Ν Ο

Το Σάββατο 13 Δεκεμβρίου 2025
τελούμε το ετήσιο μνημόσυνο
στη μνήμη
της αγαπημένης μας μητέρας

Θωμαΐτσας Παντ. Ρίζου

Τα παιδιά της

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ
ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

- ❖ Γιαννέλη-Χατζή Λουκία στη μνήμη Χατζή Σεραφεΐμ 50€
- ❖ Ο Ευθυμίου Αλέκος εις μνήμην Αποστόλη Παπαγιάννη, φίλου και γείτονα 70€
- ❖ Η Οικογένεια Ευάγγελου Τσιώλη στη μνήμη του 100€

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΣΤΟΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΜΑΣ

Η οικογένεια Ευάγγελου Τσιώλη στη μνήμη του 100€

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: είναι σημαντικό να βάζετε και το πατρώνυμο για να μην μπερδευόμαστε με τις συνωνυμίες μια και υπάρχουν πολλές στο χωριό μας.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Αναγνώστου Ανδρέας	20€
Αναγνώστου Βασιλική του Σπύρου	50€
Αναγνώστου Μαίρη, Αθήνα	20€
Αναγνώστου Σπύρος του Βασιλ.	30€
Βιδάλης Βασίλης, Περιστερί	30€
Βουβούσας Απόστολος (Καπετάνιος), Ροβολiάρι	50€
Γερογιάννη-Παπαλάμπρου Νίτσα	20€
Γερογιάννης Βασίλειος	20€
Γιαννέλης Ηλίας του Φωτίου	50€
Γιαννέλης Στέφανος, Λαμία	20€
Γκέκα Ανθή, Κερασίini	20€
Γώγος Ηλίας Κων., Θεσσαλονίκη	20€
Γώγου Βασιλική, Λαμία	30€
Δήμου Βασίλειος, Αθήνα	20€
Ευθυμίου Αλέξανδρος	30€
Ευθυμίου Γεωργία	50€
Ζιαγγοубά Μαρία, Θεσσαλονίκη	20€
Κατσάρας Φώτιος, Αιγάλεω	50€
Κοτρωνιά Αμαλία του Δημ., Άγιος Δημήτριος Αττική	20€
Κοτρωνιά Βάσω του Δημ., Περιστερί	50€
Κοτρωνιάς Βασίλης, Πάρνηθα	20€
Κοτρωνιάς Γεώργιος, Μακρακώμη	20€
Κουβαρντάς Αναστάσιος, Αθήνα	20€
Λιάπη Ελένη και Κωνσταντία	50€
Μαρινοπούλου-Λιούμη Βάσω, Αθήνα	20€
Μπάβα Κυριακή	20€
Μπούκα-Καραγιαννοπούλου Φωτεινή, Λαμία	20€
Νέλλα-Μαρινοπούλου Ειρήνη, Αθήνα	25€
Νέλλα Νόνη, Αθήνα	30€
Παναγιώτου-Φραγκογιάννη Παρασκευή του Ηλία	20€
Παπαδοπούλου Βασιλική, Αθήνα (Βασίλειος)	40€
Παπαθανασίου-Βασιλοπούλου Διαμάντω, Παλ. Φάληρο	20€
Παπαθανασίου Γεωργία Κων., Αθήνα	20€
Παπαθανασίου Γιάννα του Βασιλ.	50€
Παπαθανασίου Ευαγγελία, Αθήνα	20€
Παπαλάμπρου Παναγιώτα, Κόρινθος	20€
Ρίζος Ανδρέας του Δημ.	50€
Ρίζος Βασίλειος Δημ., ΗΠΑ	100€
Ρίζος Γεώργιος – Βασιλείου Ευαγγελία, Αθήνα	50€
Ρίζος Δημήτριος του Παντελή	50€
Ρίζος Ηλίας του Πέτρου, Αθήνα	50€
Ρίζος Νικόλαος του Κων., ΗΠΑ	50€
Ρίζος Νικόλαος του Κων., ΗΠΑ	100€
Ρίζος Παναγιώτης του Κων., ΗΠΑ	50€
Ρίζου Βάντα Γρηγ., Αθήνα	30€
Σακελλάρη-Αθανασούλη Τριανταφυλλιά	20€
Σακελλάρη-Γραβάνη Σταματίνα	20€
Σακελλάρη Ιουλία, Αθήνα	20€
Σακελλάρη Κούλα του Κων., Άγιος Νικόλαος Αττικής ...	20€
Σακελλάρη Σταυρούλα, Καματερό	20€
Σακελλάρης Δημήτριος Κων., Αθήνα	50€
Σακελλάρης Κωστής – Τσιρογιάννη Βασιλική, Ίλιον	20€
Σκαμάγκη Σοφία, Ρόδος	50€
Σπυρόπουλος Ιωάννης	20€
Σπυροπούλου Ειρήνη	10€
Σπυροπούλου-Κοτρώτσου Ειρήνη	20€
Σπυροπούλου-Κυριακάκη Ειρήνη, Διόνυσος Αττικής	20€
Σπυροπούλου Περσεφόνη	20€
Στεφανή Χρυσή, Λιτόσελο	20€
Τσαφαλόπουλος Δημήτριος	20€
Τσιώλη Βασιλική του Θωμά	50€

Π Ω Λ Ε Ι Τ Α Ι

Οικία στο Ροβολiάρι 140 τ.μ.
τριών επιπέδων, επιπλωμένη:
υπόγειο με καλοριφέρ, ισόγειο με τζάκι,
μεγάλο σαλόνι κουζίνα,
δύο υπνοδωμάτια, μπάνια
και άνω όροφο
με δύο κρεβατοκάμαρες, σαλόνι.
Δύο αποθήκες και χώρο στάθμευσης.
Δρύινη κατασκευή, μονώσεις.
Φτιαγμένη με μεράκι. Αξίζει να τη δείτε.
Τιμή λογική.
τηλ.: 69 45 34 40 64

Μέρες Καλοκαιριού στο χωριό

Συνέχεια από την 1η σελ.

λαογραφικό μουσείο, το κοινοτικό γραφείο και οι δημόσιες τουαλέτες. Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου ευχαριστεί ιδιαίτερα τις κυρίες **Αργυρώ Κέππα, Αμαλία και Βάσω Κοτρωνιά, Κωνσταντία Λιάπη, Νίνα (σύζυγο Μπάμπη Αναγνώστου), Δέσποινα Περράκη, Νατάσσα Μουκάκου, Σοφία Σκαμάγκη** και τις μικρότερες: **Βάλια Μπεκερίδη και Φιλισία Σκαμάγγη**.

Ο προγραμματισμός του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου πρόβλεψε **για τις πρώτες μέρες του Αυγούστου (7 και 8 του μήνα) μαθήματα παραδοσιακών χορών** για τη νέα γενιά. Δεν υπήρξε ανταπόκριση.

Οι προγραμματισμένες για το **Σάββατο 9 Αυγούστου:** συζήτηση με ΓΟΝΕΙΣ παιδιών και η ζωγραφική των παιδιών υπήρξαν επιτυχημένες.

Την **Κυριακή 10 Αυγούστου** η πεζοπορία στον Αϊ-Γιάννη με ενημέρωση, στρέτσινγκ και πικ-νικ είχε μεγάλη συμμετοχή. Η θέα του χωριού από ψηλά αναδεικνύει τις χάρες του.

Με μεγάλη συμμετοχή πραγματοποιήθηκε και η ημερήσια εκδρομή τη **Δευτέρα 11 Αυγούστου** στην **Αμαλιάπολη Μαγνησίας:** Τραγούδια στη διαδρομή, μπανάκι στη θάλασσα, καλό μεσημεριανό και επίσκεψη σε ελκυστικούς χώρους.

Η αναδίδωση παλαιών παιχνιδιών την Τρίτη 12 Αυγούστου στην πλατεία του ναού του Αγίου ΓΕΩΡΓΙΟΥ είχε και μια επιπλέον έκπληξη. Όσα παιδιά συμμετείχαν είχαν την ευκαιρία να δοκιμάσουν καταπληκτικά γλυκίσματα και αναψυκτικά προσφορά της κυρίας Βούλας Βλάχου και της παρέας της (η φίλη της, η κόρη της και οι εγγονές της). Όχι μόνο επειδή η εκδήλωση έγινε στη γειτονιά τους, αλλά, κυρίως, επειδή η προσφορά είναι στο αίμα τους.

Την **Τρίτη 12 Αυγούστου** πραγματοποιήθηκε η Γενική Συνέλευση του Συλλόγου όπου η Πρόεδρος του Δ.Σ. κ. Δέσποινα Περράκη-Σκαμάγγη ενημέρωσε τα μέλη για όσες ενέργειες έγιναν στον χρόνο που πέρασε:

1. Οι πρώτες συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου αφιερώθηκαν στην αναθεώρηση του Καταστατικού του Συλλόγου.

2. Η έκτακτη Γενική Συνέλευση του Συλλόγου έγινε στις 23/02/2025 μαζί με τη χειμερινή συνάντησή μας για το κόψιμο της βασιλόπιτας, τις ευχές για το νέο έτος και το σχε-

τικό γλέντι στην ταβέρνα ΚΟΤΡΩΝΙΑΣ. Εξηγήθηκαν οι αλλαγές που πρότεινε το Δ.Σ., δόθηκε χρόνος για ερωτήσεις και αντιπροτάσεις και τελικά έγινε ομόφωνα δεκτό το τροποποιημένο Καταστατικό. Το γλέντι που επακολούθησε θα μας μείνει αξέχαστο.

3. Το Τροποποιημένο Καταστατικό του Συλλόγου θα έπρεπε να εξεταστεί σε ειδική δικάσιμο του Πρωτοδικείου Λαμίας. Ανατέθηκε το όλο θέμα σε δικηγόρο και η απόφαση του Πρωτοδικείου δημοσιεύτηκε στις 26/3/25.

4. Ακολούθησε κατάθεσή του στο υποκατάστημα της Εθνικής Τράπεζας Μακρακώμης για να ενεργοποιηθούν οι διαδικασίες ανάληψης χρημάτων και πληρωμών από τον λογαριασμό μας. Αυτά δεν έχουν ολοκληρωθεί ακόμη.

5. Τις τελευταίες ημέρες του Ιουλίου ολοκληρώθηκε και η επισκευή της στέγης του παλαιού σχολείου και πλέον Μουσείου Λαϊκής Τέχνης. Υπάρχει σχετική αναφορά σε άλλο σημείο.

6. Στα μέλη του Συλλόγου τέθηκε και πάλι το θέμα των εσόδων του Συλλόγου από συνδρομές. Μόνο ένας στους τρεις παραλήπτες της Εφημερίδας μας «ΡΟΒΟΛΙΑΡΙΤΙΚΑ ΝΕΑ» πληρώνει τακτικά τη συνδρομή του και το κόστος εκτύπωσης και αποστολής όλο και ανεβαίνει. Το Δ.Σ. εξετάζει το ενδεχόμενο από το μεθεπόμενο φύλλο (Ιανουάριος του 2026) να ταχυδρομείται η εφημερίδα ΜΟΝΟ σε όσους είναι ταμειακώς εντάξει τα δύο τελευταία χρόνια.

7. Το Δ.Σ. απευθύνθηκε στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας και έλαβε σχετική χρηματοδότηση για τα υλικά για τη γιορτή που ετοιμάζει με τίτλο «Το Ροβολiάρι μαγειρεύει». Δείτε παρακάτω.

8. Το Δ.Σ. ετοίμασε ένα επιπλέον κανάλι επικοινωνίας των μελών με το Δ.Σ. ή μεταξύ τους στην ιστοσελίδα του.

9. Τονίστηκε η ανάγκη συμμετοχής στην αιμοδοσία για την Τράπεζα Αίματος στις 24 Αυγούστου.

10. Έγινε μια ερώτηση για την Παιδική Χαρά που είναι κλειδωμένη. Η απάντηση είναι ότι η παιδική χαρά είναι αρμοδιότητα του Δήμου και εξετάζεται το θέμα συνολικά για όλες τις παιδικές χαρές. Τι θα επιδιορθωθεί και τι θα αντικατασταθεί.

Η **Τετάρτη 13 Αυγούστου** ήταν η πιο γεμάτη μέρα έντονης δράσης, συγκινήσεων και κεφιού. Είχαμε εθελοντική δράση, αθλητικούς αγώνες, τη γιορτή με τα τοπικά εδέσματα και

το γλέντι με τη δική μας ορχήστρα. Δείτε παρακάτω.

Α. **Εθελοντική δράση:** σχεδόν όλες οι δραστηριότητες του καλοκαιριού στηρίζονται στον εθελοντισμό και στο φιλότιμο όλων μας.

Β. **Αθλητικοί Αγώνες «ΘΩΜΑΣ ΝΕΛΛΑΣ».** Θα ξεκινήσουμε από το σχόλιο του Αντιδημάρχου του Δήμου Μακρακώμης κ. Κοντογεώργου. «Σε κανένα από τα χωριά του Δήμου μας που επισκέπτομαι τα καλοκαίρια δεν έχω δει τόση νεολαία όση στο Ροβολiάρι». Η συμμετοχή στους αγώνες ήταν πολύ ικανοποιητική, κυρίως στις μικρές ηλικίες. Διαγωνίστηκαν και διακρίθηκαν κατά ομάδες οι:

Κάτω των 5 ετών: 1ος Σταύρος Γεωργακόπουλος, **2ος** Δημήτρης Σταυριανάκης, **3ος** Κωνσταντίνος Κορδονούρης, συμμετοχή κατά σειρά: Μυρσίνη Αλαφούζου-Ρίζου, Μάριος Πατάκης.

Κάτω των 8 ετών (Α): 1η Βασιλική Εμμανουήλ, **2η** Ίρις Κορδονούρη, **3η** Αγγελίνα Ανάγνου.

Κάτω των 8 ετών (Β): 1η Μαίρη Αγόρου, **2η** Αλεξάνδρα Γεωργακοπούλου, **3η** Ευγενία Κυριακάκη.

Κάτω των 8 ετών (Γ): 1ος Κωνσταντίνος Ανάγνου, **2ος** Δίων Σαλούστρος, **3ος** Κωνσταντίνος Παναγιώτου, συμμετοχή Κωστής Αλαφούζος-Ρίζος, Δημήτρης Ρίζος.

Κάτω των 12 ετών (Α): 1η Φιλισία Σκαμάγγη, **2η** Ευαγγελία Ρίζου, **3η** Βάλια Μπεκερίδη, συμμετοχή Ευτυχία Συκουτρή.

Κάτω των 12 ετών (Β): 1ος Δημήτρης Κότας, **2ος** Κωνσταντίνος Τσουκαλάς, **3ος** Παναγιώτης Λαμπρόπουλος.

Κάτω των 12 ετών (Γ): 1ος Χρήστος Εμμανουήλ, **2ος** Βασίλειος Απταλίδης, **3ος** Παναγιώτης Κυριακάκης, συμμετοχή Χρυσόστομος Παναγιώτου.

Άνω των 13 ετών: 1ος Βασίλης Μπεκερίδης, **2ος** Χρήστος Ευθυμίου, Αποστόλης Σκαμάγγης, συμμετοχή Ειρηναίος Μπεκερίδης, Θάνος Σταυριανάκης, Βασίλης Συκουτρή.

Γ. «ΤΟ ΡΟΒΟΛΙΑΡΙ ΜΑΓΕΙΡΕΥΕΙ»

1ο Φεστιβάλ Τοπικών Εδεσμάτων

“Όταν η μέρα αντάμωσε τη νύχτα συναντηθήκαμε κι εμείς, στην πλακόστρωτη πλατεία του μικρού χωριού μας. **Αύγουστος ήταν, 13.** Παραμονές της Παναγίας. Και τότε οι μελω-

Συνέχεια στην 5η σελ.



Η καινούργια στέγη του Μουσείου Λαϊκής Τέχνης με τις υδρορροές του.



Μικροί-μεγάλοι στον αγώνα δρόμου.



Η επιβράβευση των Αθλητών



Η πληθώρα των παραδοσιακών φαγητών για την εκδήλωση «Το Ροβολiάρι μαγειρεύει».



Ο πάγκος με τα φαγητά (φωτ. Παντελής Δημητρίου)



Δείγμα των φαγητών από την εκδήλωση «Το Ροβολiάρι μαγειρεύει».

Μέρες Καλοκαιριού στο χωριό

Συνέχεια από την 4η σελ.

δίες ενώθηκαν με φωνές αγγελικές, οι γεύσεις απογειώθηκαν, τα σώματα λικνίστηκαν σε χορούς αισθαντικούς και οι ψυχές φτερούγισαν μακριά από έγνοιες κι αναγκαστικές συμβάσεις. Μοναδικό αυτό το Αυγουστιάτικο βράδυ, η επιτυχία του οποίου οφείλεται στον ζήλο και την εργατικότητα των μελών του Δ.Σ. του Συλλόγου μας, αλλά και στον εθελοντισμό, τη συνεργασία και την ανταπόκριση των συντοπιτών μας. Συγχαρητήρια σε όλους!" εμπνεύστηκε η γλυκύτατη **Δήμητρα Καρκατσέλη-Τριβιζά** για εκείνη τη βραδιά αντανάκλυντας, θέλουμε να πιστεύουμε, τις σκέψεις και τα συναισθήματα των περισσότερων από εμάς που παρευρεθήκαμε στο **παραδοσιακό γλέντι της 13ης Αυγούστου**.

Τίποτα δεν έλειψε από το **1ο Φεστιβάλ γεύσεων!** Το μεράκι ορισμένων ανθρώπων για να προβληθεί και να διασωθεί η παράδοση μετουσιώθηκε γρήγορα σε ζήλο κι ενθουσιασμό για προσφορά. Και με αυτόν τον τρόπο τοπικές νοστιμιές, εύγευστες πίτες φτιαγμένες στον ξυλόφουρνο, ευφάνταστα καναπεδάκια, καλοζυμωμένοι κεφτέδες-κουρκωτό, μοντέρνες λιχουδιές, μπακλαβαδάκια, κουραμπιέδες, λουκουμάδες και ποικίλα άλλα εδέσματα κατέκλυσαν όλους τους διαθέσιμους πάγκους της αίθουσας πινακτονγκ, συνθέτοντας μια πανδαισία χρωμάτων κι αρωμάτων. Γεύσεις που προκαλούν θύμησης και ξυπνούν νοσταλγικά συναισθήματα. Πιάτα που η όψη τους μας συγκινεί καθώς τα συνδέουμε με γνώριμα χέρια και με οικείες φωνές που μας καλούν να μαζευτούμε από την πλατεία για φαγητό πριν αυτό κρυώσει. Κοινή εντύπωση όλων: η πληθώρα κι η ποικιλία των εδεσμάτων! Οι νοικοκυρές πράγματι, ξεπέρασαν τον εαυτό τους κι ύψωσαν ψηλά τον πήχη της δημιουργικότητας για κάθε επόμενη φορά που θα λαμβάνει χώρα ένα τέτοιο γεγονός.

Επιτέγασμα όλων αυτών η διάθεσή μας για γλέντι και καλοπέραση κάτω από τους ήχους της ρεμπέτικης αλλά και λαϊκής μουσικής που μας παρείχε η πετυχημένη μουσική κομπανία των Ρίζου Δ., Λάμπου Γ., Λάμπου Αλ., Νικόπουλου Ευάγγ., Αναγνώστου Γ. και Κουτσούκου Γ., και φυσικά να μην ξεχνάμε τον αγαπητό Καραγιαννόπουλο Κ. που έδινε με τη σειρά του ξεχωριστή πινακτονγκ στην όμορφη παρέα. Καθένας

με τον τρόπο του προσέφερε μοναδικά για να υπάρξει αυτό το θαυμάσιο αποτέλεσμα και το αντάμωμά μας να κερδίσει σε ζεστασιά, κέφι και οικειότητα.

Με βλέμμα ωστόσο, στο μέλλον και με αρωγό τα διαθέσιμα τεχνολογικά μέσα γίνεται μια μεγάλη προσπάθεια συγκέντρωσης των παραδοσιακών συνταγών του τόπου μας σε ψηφιακή μορφή. Έτσι, αισιοδοξούμε ότι σύντομα θα έχουμε στα χέρια σας το ημερολόγιο του 2026, μια συλλογή οδηγιών για τα τοπικά εδέσματα κι ενδεικτικές φωτογραφίες από τα μαγειρέματα του φετινού καλοκαιριού. Ευελπιστούμε ότι θα διαφυλάξουμε για τις σύγχρονες και μελλούμενες γενιές μέρος από την παράδοση του τόπου μας και θα εμψυχήσουμε στους νεότερους το πάθος μας για την πολιτιστική ανάδειξη του χωριού μας μέσα από δράσεις και εκδηλώσεις.

Στο σημείο αυτό να ευχαριστήσουμε ιδιαίτερα:

- Την Περιφέρεια Φθιώτιδας για την οικονομική στήριξη και για τη δωρεάν διαφημιστική προβολή σε τοπικό ραδιοφωνικό σταθμό.
- Τον συγχωριανό μας και φίλο, Γιάννη Φασιάνη, για τη δωρεάν ηχοφωτιστική κάλυψη, με τη βοήθεια της οποίας το γλέντι που στήθηκε θα μας μείνει αξέχαστο.
- Τη συγχωριανή μας και φίλη, Μαρία Σκαμάγκη για τη δωρεάν προσφορά και εκτύπωση αναμνηστικών T-shirt, τα οποία πουλήθηκαν για την ενίσχυση του Συλλόγου.
- Όλους όσοι μαγειρέψαν, καθάρισαν και γενικότερα προσέφεραν τον χρόνο τους γι' αυτήν τη θαυμάσια εμπειρία μα και ταυτόχρονα γλυκιά ανάμνηση που από τη μια θα μας συντροφεύει τον χειμώνα και από την άλλη θα μας γεμίσει πλησμονή για το επόμενο καλοκαίρι.

Στο επόμενο αντάμωμα λοιπόν!

Σοφία Σκαμάγκη, εκπαιδευτικός

Πέμπτη 14 Αυγούστου Α. Εκκλησιασμός στην Παναγία Μισιάκ. Το πήραμε απόφαση και το συνηθίσαμε πλέον. Αφού δεν διαθέτουμε ιερέα θα εκκλησιαζόμαστε όταν και όποτε υπάρχει διαθέσιμος. Ευτυχώς ο πρωτοπρεσβύτερος και Αρχιερατικός προϊστάμενος της περιοχής μας πατήρ Ηλίας Σκαρλάτος αποδεικνύει έμπρακτα ότι μας νοιάζεται και μπορούμε να υπολογίζουμε στη στήριξή του. Είναι μαζί μας όσο πιο συχνά γίνεται και με δική του πρωτοβουλία ορίζει τις επόμενες συναντήσεις μας.

Β. Το Ροβολιάρι πάει Θέατρο. Στις **14 Αυγούστου** υποδεχθήκαμε τον θίασο ΘΕΣΜα στην πλατεία Χρ. Νέλλα για να παρακολουθήσουμε την επιθεώρηση με τίτλο: "Η κατάρτα του Κούλη Χωρισφράγκα". Στην παράσταση πήραν μέρος οι ηθοποιοί: Κ. Πασπάλης, Κ. Μέρρας, Γ. Κατσίκας, Β. Κωδωνά, Ε. Καρπούζα, Ε. Πασχαλίδου, Κ. Μπούσιου, Γ. Τσαρούχας και η Δήμητρα Νομικού.

Την **Παρασκευή 15 Αυγούστου** έγινε με μεγάλη συμμετοχή και επιτυχία το πάρτι της Νεολαίας

Το **Σάββατο 16 Αυγούστου** είχαμε το ξεφάντωμα με το Λαϊκό μας πανηγύρι. Το γλέντι κράτησε μέχρι το χάραμα.

Την **Παρασκευή 22 Αυγούστου**, ημέρα που χάσαμε τον υπεραιώνιο πλάτανο της πλατείας του χωριού, τελέσαμε θεία λειτουργία και αρτοκλασία για να τιμήσουμε το έμβλημα του χωριού μας και να εκφράσουμε την ευγνωμοσύνη μας που δεν θρηνήσαμε θύματα.

Στην εθελοντική αιμοδοσία για την Τράπεζα Αίματος του Συλλόγου στις 24 Αυγούστου προσήλθαν και πρόσφεραν αίμα οι: **Αναγνώστου Φώτης, Γώγος Απόστολος (Λάκης), Κοροκύθας Ηλίας και Παπαγιάννης Ιωάννης**. Θερμές ευχαριστίες.

Μένει να δούμε πώς θα πάει και η **προσπάθεια διοργάνωσης του ορεινού δρόμου «Ροβολώντας στα Άγραφα»** την τελευταία Κυριακή του Σεπτεμβρίου.



Χοροί αισθαντικοί



Η ομάδα των Μουσικών μας στο φεστιβάλ: «Το Ροβολιάρι μαγειρεύει»



Η θεία λειτουργία στην Παναγία Μισιάκ



Θέατρο



Από το πάρτι της Νεολαίας



Το λαϊκό πανηγύρι μας τίμησαν και οι Αντιδήμαρχοι κ.κ. Κοντογεώργος, Παπαευθυμίου και η κ. Αρβανίτη



Εικόνες από το Λαϊκό Πανηγύρι: οι παρέες, ο χορός και το ξεφάντωμα

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (Μήτσος) ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ (1894-1983)

Αρραβωνιάσματα - Γάμος - 31η συνέχεια - τέλος

Συνέχεια από την 1η σελ.

Τότε φέρανε για πρώτη φορά δίπλα μου και την αρραβωνιάρα μου που φορούσε τη χρυσή βέρα καθώς και το ωραίο δακτυλίδι 18 καρατίων που είχα φτειάξει παραγγελία στη Μαγνησία όταν ήμουν στρατιώτης (δύο βέρες και ένα δακτυλίδι). Τότε αισθάνθηκα πλέον την ένωσή μας και αρχίσαμε να σιγοκουβεντιάζουμε νιώθοντας συνάμα την τρυφερή αγάπη για την οποία μας ζήλευαν όλοι με τα χρυσά δακτυλίδια. Τότε όλοι τους φορούσαν βέρες και δαχτυλίδια από βλαχομαλάματα*.

Τελειώνοντας το φαγητό άρχισαν τα καθιστικά τραγούδια. Πρώτος άρχισε ο γείτονάς μου Γιώργος Κωστούλας με το τραγούδι «το αντρόγυνο που γίνεται ν’ ασπρίσει να γεράσει, να κάνει γιους μαλάματα και γιους καπεταναίους». Να σημειωθεί ότι τον Κωστούλα τον καλούσαν όλοι σε γάμους και αρραβώνες επειδή ήταν άριστος τραγουδιστής και ήξερε και ποιο τραγούδι να πει στην κάθε περίπτωση. Επιπλέον το χωριό δεν διέθετε κομπανία οργανοπαικτών και έτσι ο Κωστούλας ήταν απαραίτητος.

Έπειτα σηκωθήκαμε για χορό. Πρώτους έβαλαν εμάς (γαμπρό και νύφη) και χορεύοντας και πηδώντας από τη χαρά μου έσφιγγα δυνατά το χέρι της νύφης για να νιώσει την αγάπη μου.

Χορέψαμε όλοι οι παρευρισκόμενοι με τη σειρά και κατά τα μεσάνυχτα αναχωρήσαμε ευχαριστώντας για την καλή τους περιποίηση και τα ωραία φαγητά και κρασιά.

Το γάμο τον ορίσαμε για την Κυριακή 28 Οκτωβρίου 1919. Από το πρωί άρχισα να ετοιμάζομαι για γαμπρός. Ήρθε ο κουρέας μου, ένα καλό παιδί, και άρχισε να με ξυρίζει. Γύρω μου μαζεύτηκαν πολλά κορίτσια και μου τραγουδούσαν: «... χρυσά είναι τα ξυράφια και αφράτα τα μαλλιά σου κι ο νιος που σε ξυρίζει με μάνα και πατέρα». Το ξύρισμα και το κούρεμα τελείωσε μέσα σε πολλά τραγούδια κατά το έθιμο. Στη συνέχεια άρχισα να ντύνομαι γαμπρός. Φόρεσα ένα ωραίο μεταξωτό πουκάμισο που είχα φέρει από την Πόλη μαζί με πολλά άλλα και ένα ωραίο μαύρο κουστούμι που και αυτό το έφερε από την Πόλη. Και επειδή τότε ήμουν σωματώδης μου το έφερε στο σώμα μου ο κουνιάδος μου ο Ηλίας που ήταν ράφτης. Με ωραία γραβάτα και παπούτσια μποτίνια από την Πόλη έγινα έτοιμος γαμπρός.

Είχαν καταφτάσει και οι καλεσμένοι και ξεκινήσαμε για τη νύφη τραγουδώντας στο δρόμο διάφορα τραγούδια του γάμου. Βούιξε το χωριό από τα εύθυμα τραγούδια και το τουφεκίδι. Μπροστά έτρεχαν οι δύο συχαριάτες* με τη ζίτσα γεμάτη κρασί να αναγγέλουν στον πεθερό τα συχαρίκια, ότι φτάνει ο γαμπρός με το συμπεθεριό διονντάς του να πιει κρασί από τη ζίτσα.

Φτάσαμε στο σπίτι της νύφης όπου μας καλωσόρισαν με ευχές για καλορίζικα και μας ανήγγειλαν ότι η νύφη στολιζόταν με το ωραίο φόρεμα που της αγόρασα. Της έβαλαν και ένα ωραίο πέπλο και έγινε σωστή κούκλα που όλοι τη θαύμαζαν και της έλεγαν ότι ήταν η ωραιότερη νύφη.

Μετά κατηφορίσαμε για την εκκλησία του Αγίου Γεωργίου για τα στέφανα. Άρχισε το μυστήριο με κουμπάρο τον Χρήστο Νέλλα, πατέρα του σημερινού γαμπρού μας Κώστα Νέλλα, επειδή με είχε βαπτίσει η μητέρα του Άννα μαζί με μια ξαδέρφη του μητέρα των δασκάλων από το Πλατύστομο. Μας άλλαξαν τα δαχτυλίδια και όταν είπε ο παπάς «η δε γυνή να φοβείται τον άνδρα» της πάτησα το πόδι και γέλασαν όλοι. Όταν άρχισε το «Ησαΐα χόρευε» έξω οι μπράτμιόι μου, δηλαδή οι στενοί φίλοι μου, άρχισαν να ρίχνουν μπαταριές. Τελειώνοντας το μυστήριο του γάμου, βγήκαμε στην πόρτα και μου παρέδωσε ο πεθερός μου τη νύφη με ευχές «να ζήσετε ευτυχισμένοι». Με τη σειρά μας τον ευχαριστήσαμε και οι δύο φιλώντας το χέρι του πεθερού και της πεθεράς μου. Παπάς τότε ήταν ο Παπασταμούλης.

Μετά τα στέφανα στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου γυρίσαμε στο σπίτι του που μας είχε τραπέζι το μεσημέρι. Έξω άρχισε να χιονίζει. Η κακοκαιρία άρχισε από το προηγούμενο βράδυ, το Σάββατο, και εξ αιτίας του καιρού δεν ήρθαν τα όργανα από τη Ρεντίνα που είχα κανονίσει.

Μετά το φαγοπότι ξεκινήσαμε καβάλα στα άλογα, γαμπρός και νύφη και όλο το συμπεθεριό για το σπίτι του γαμπρού, το δικό μου σπίτι. Στο δρόμο τραγουδούσαμε το γνωστό τραγούδι του γάμου: «Μια Παρασκευή κι ένα Σάββατο βράδυ η μάνα μ’ έδωχνε κι ο πατέρας μου κι αυτός μου λέει φύγε.... κι εμείς τη νύφη πήραμε και το χωριό δικό σας...».

Περάσαμε το ρέμα που χωρίζει τους μαχαλάδες, φτάσαμε στο σπίτι και τα κορίτσια του χωριού τραγουδούσαν το «πέζα νύφη, δεν πεζεύω μέχρι να ‘ρθει ο πεθερός μου να μου τάξει για να ξεπεξέψω». Τότε πήγε ο αδελφός μου ο Βασίλης (αφού δεν ζούσε ο πατέρας μας) και της έταξε μια κυδωνιά μπροστά στο σπίτι. Έτσι η νύφη έριξε το μήλο στην κουνιάδα της τη Ζωή που το μοίρασαν όλα τα κορίτσια για να το φέρει η τύχη να παντρευτούν και αυτά.

Κατόπιν ήρθε η πεθερά με την προβέντα. Την παίρνει η νύφη, τη σπάει στο κεφάλι της και πετάει ένα κομμάτι στα κεραμίδια του σπιτιού και μετά κομματιάζει την υπόλοιπη και τη μοιράζει στους καλεσμένους, κυρίως στις ανύπαντρες κοπέλες. Στη συνέχεια έδωσαν στην ποδιά της νύφης ένα παιδί, το παιδί του Βασίλη, και εκείνη το έντυσε με μια ποδίτσα και του κρέμασε ένα σακουλάκι με κουφέτα. Έρχεται ο Βασίλης το κατεβάζει από την ποδιά της το περνάει κάτω από την κοιλιά του αλόγου και μετά ξεπεζεύει και η νύφη. Ανέβηκε επάνω και μπαίνοντας στην πόρτα την έβαλαν να πατήσει ένα σιδηρικό πριν μπει στο σπίτι για να είναι σιδερένια.

Μπήκαν και οι υπόλοιποι καλεσμένοι μέσα στο σπίτι για να συγχαρούν το ζευγάρι και μετά άρχισαν να χορεύουν μέχρι που βράδιασε. Τότε έστρωσαν τραπεζομάντιλα στο πάτωμα και κάθισαν όλοι τριγύρω σταυροπόδι για φαγητό και γλέντι μια και δεν υπήρχαν αρκετά καθίσματα για όλους. Η συνήθεια ήταν και στις καθημερινές η οικογένεια να βάζει τα φαγητά σε ένα χαμηλό στενόμακρο τραπεζάκι φαγητού –ταβλά ή τάβλα το έλεγαν– και να κάθονται όλοι σταυροπόδι τριγύρω.

Το φαγητό το είχε ετοιμάσει ο ξάδελφός μου Ηλίας Δημητρίου. Ήταν πρατίνα (προβατίνα) με πατάτες στη γάστρα και πολλές πίτες. Όση ώρα τρώγαμε η φουκαριάρα η νύφη ήταν στημένη όρθια σε μια γωνιά και δεχόταν ευχές προσκυνώντας τους καλεσμένους. Της έτρεχαν τα σάλια που έβλεπε τους άλλους να τρώνε και αυτή να κάθεται εκεί σαν τιμωρημένη με την πεθερά της να της κάνει νεύμα να προσκυνήσει. Τί να έκανε κι αυτή και εγώ, αυτά ήταν τα απaráβατα έθιμα του γάμου. Τελειώνοντας το φαγητό πήγε η πεθερά της και την πήρε στην κουζίνα. Της τηγάνισε δύο αυγά και έφαγε.

Οι καλεσμένοι συνέχισαν να πίνουν, να τραγουδούν και να χορεύουν. Μας έβαλαν πρώτους στο χορό με τα κορίτσια να τραγουδούν: «βάλτε τη νύφη στο χορό». Η νύφη κράτησε όλους όσοι σηκώθηκαν για χορό και μετά οι δυο μας τραβηχτήκαμε σε μια γωνιά και τα λέγαμε και μας ζήλευαν οι ανύπαντροι.

Το κρασί και οι μεζέδες συνεχίζονταν μέχρι που χόρτασαν όλοι. Τότε θυμήθηκα κάτι γριούλες που μου έλεγαν πριν το γάμο: «πότε θα παντρευτείς Μήτσου μ’ να φάμε κανένα κουψίδ’;».

Τέλος έφτασε και το πεσκέσι του κουμπάρου, ένα ψητό αρνί και μια νταμιζάνα κρασί. Το υποδεχτήκαμε με ένα άλλο τραγούδι του γάμου: «του νονού μας το πεσκέσι από την Πόλη είναι φερμένο...».

Με φαγοπότι, τραγούδια και χορό έφτασε να ξημερώσει. Ρίξαμε μια πατιά έξω και το χιόνι ήταν ένα μέτρο. Οι κυδωνιές στο περικόβλι τσακίστηκαν από το βάρος. Τότε οι καλεσμένοι μας που ήρθαν στο γάμο μας μαραζώθηκαν. Πώς θα φύγουν για τα χωριά τους; Τελικά έμειναν μέχρι που πήγε δέκα η ώρα, σταμάτησε να χιονίζει και οι Αρβεστιώτες έφυγαν από το δρόμο για τη Μακρακώμη και οι Αϊγίωργίτες από το δρόμο για το Λιτόσελο.

Ο γάμος τελείωσε και όλοι μας έπρεπε να μπούμε στον καθημερινό μας ρυθμό. Τακτοποιήθηκε το σπίτι και περιμέναμε να λιώσουν τα τόσο πρώιμα χιόνια. Ξαν έλιωσαν τα χιόνια αποφασίσαμε να κάνουμε τον μήνα του μέλιτος στην εξοχική μας κατοικία στου Φώτη το Μποστάνι. Εκεί είχαμε τα ζώα μας, το περικόβλι και τα χωράφια μας.

Λίγες μέρες μετά τον γάμο και ενώ εγώ έλειπα ήρθε στο σπίτι ο κουνιάδος μου ο Ηλίας και πήρε από τον Βασίλη την προίκα που μου έδωσαν για να πάει στα χωριά να κάνει εμπόριο ζώων.

Με τα αδέρφια μου και τα κουνιάδια μου είχαμε αποφασίσει να ανοίξουμε μαγαζί στη Μακρακώμη. Αυτό και έγινε*.

ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ

Βλαχομαλάματα: ονομάζονταν σκωπτικά τα φτηνά, γιορτινά στολίδια, με μειωμένη αναλογία ασημιού. Τα έλεγαν και «φαρμακερά».

Συχαριάτες ή θλάμηδες: αγγελιαφόροι που μετέφεραν τον ερχομό του γαμπρού και έδιναν τα συγχαρητήριά τους για το γάμο.

Προβέντα: ψωμί του γάμου διακοσμημένο περίτεχνα με στέφανα, με λουλούδια, με κλαδιά οπωροφόρων και ό,τι πλάθει η καλλιτεχνική φαντασία της δημιουργού. Η πεθερά το προσφέρει στη νύφη κατά την επιστροφή από την εκκλησία. Η νύφη την κόβει σε κομμάτια στο κεφάλι της και την προσφέρει πρωτίστως στις ανύπαντρες κοπέλες που παρευρίσκονται.

Είχαμε αποφασίσει να ανοίξουμε μαγαζί στη Μακρακώμη: Τα απομνημονεύματα του Μήτσου Παπανικολάου συνεχίζονται για ακόμη πενήντα σελίδες και αναφέρεται στον κοινό αγώνα όλων τους να στεριώσουν και να προκόψουν στη Μακρακώμη. Η αφήγηση σταματάει εδώ στις 31 συνέχειες, να μην «καούμε» ξεπερνώντας τες. Όχι γιατί δεν έχουν ενδιαφέρον, αλλά αναφέρονται σε άλλο χώρο με τα ίδια σχεδόν πρόσωπα και αναδεικνύουν τα κέρδη από την καλή οικογενειακή συνεργασία και ομοψυχία.

Επιστροφή στα Ξαναζωντανεμένα Χωριά μας!

Συνέχεια από την 1η σελ.

περιβάλλον σύγχρονο, ενταγμένο αρμονικά στις κατακτημένες ήδη διευκολύνσεις και «βολές» αλλά και της σύγχρονης τεχνολογικής επανάστασης μαζί με τα πλεονεκτήματα από τα φυσικά κάλλη και την απλή, ήρεμη και με νόημα ζωή.

Η παρουσία τους κράτησε αιώνες. Ο περασμένος αιώνας με τον εμφύλιο και τη μετανάστευση που ακολούθησε μαζί με την αστυφιλία οδήγησαν στην κατάρρευσή τους. Ωστόσο, αυτοί που έφυγαν ξαναγύρισαν στα ογκώδη βουνά τους ή βουνά των προγόνων τους με τα καθαρά ποτάμια, τα πυκνά δάση, τα επιβλητικά φυσικά τοπία, την πλούσια χλωρίδα και πανίδα. Τους ξανάφερε ο συνωστισμός και η ρύπανση των πόλεων, η θορυβώδης, αγχώδης και απρόσωπη ζωή των αστικών κέντρων, ο εγκλεισμός τους στα διαμερίσματα-κλουβιά, το ξεθώριασμα του αστικού ονείρου με τις απλησίαστες ευκαιρίες του, με την ανωνυμία και την μοναξιά τους.

Τα τελευταία χρόνια, τα μέσα μαζικής επικοινωνίας και τα κοινωνικά δίκτυα μας δίνουν τα μηνύματα της επιστροφής. Η έξοδος των «πολιορκημένων» κατά τα σύντομα τριήμερα διακοπών φτάνει ως τα σαλόνια των έγκλειστων. Και να οι εικόνες από ονομαστούς προορισμούς που «δεν πέφτει καρφίτσα στους δρόμους, στα καταστήματα, τους χώρους εστίασης και διαμονής». Και να τα χαμόγελα και οι αυθόρμητες δηλώσεις για καταπληκτικές εμπειρίες και ευκαιρίες, για χαλάρωση και επαναφόρτιση των μπαταριών.

Δεν χρειάστηκαν μεγάλες υποδομές, αναπτύχθηκαν ήπιες δραστηριότητες, μικρές μονάδες συμβατές με τον χώρο, φυσιολατρικός και πολιτιστικός τουρισμός, πεζοπορία, ορειβασία, καγιάκ όπου υπάρχουν ποτάμια που προσφέρονται, παρατήρηση πανίδας, γνωριμία με την αρωματική και φαρμακευτική χλωρίδα, με τα πολιτιστικά και φυσικά μνημεία.

Οι τοπικές κοινωνίες, με τη συσσωρευμένη σοφία τους και την στέρεη σχέση τους με τη μητέρα φύση, αντέδρασαν και αγκάλιασαν κάθε τι καινούργιο και προοδευτικό. Μόνο που δεν έχουν αρκετά μέλη για να συνεχίσουν την αειφορική τους συμπεριφορά και δράση. Να θυμίσουμε εδώ ότι **οι τοπικές κοινωνίες είχαν από αιώνες θέσει σε εφαρμογή την αειφορική δράση τους με το κλάρισμα** (συγκέντρωση ζωοτροφών για τα ζώα τους για τους χειμωνιάτικους μήνες) **και την ξύλευση των δασών** για να τα απαλλάσσουν από τον συσσωρευόμενο ξυλώδη όγκο τους ενώ η επιστήμη πρωτοδιατύπωσε την **αειφορία** ή αλλιώς **διώσιμη ανάπτυξη** ως έννοια και ως μήνυμα το 1987 στο γνωστό μας Brundland Report, της Επιτροπής του ΟΗΕ για το Περιβάλλον (OUR COMMON FUTURE, The World COMMISSION ON Environment and Development 1987).

Η εργατικότητα τους και οι προαιώνιες καταβολές τούς έσπρωξαν να αξιοποιήσουν κάθε πιθαμή γης και κάθε ευκαιρία για την αυτονομία, την αυτάρκεια και την πρόοδό τους. Επιπλέον είχαν στραμμένη την προσοχή τους και προς το μέλλον των παιδιών τους. Με το υστέρημά τους φρόντιζαν να μορφώνουν τις νεότερες γενιές ή να τις στέλνουν για μαθητείες σε άλλα μέρη, πιο προχωρημένα οικονομικά και κοινωνικά. Τους τελευταίους αιώνες αξιοποίησαν τις ευκαιρίες που τους έδιναν προορισμοί, όπως η Κωνσταντινούπολη, η Αμερική, η Ευρώπη, η Αυστραλία, η Αφρική και τα εμπόρια της Μεσογείου, γνωστά από τα αρχαία χρόνια.

Δεν είναι για θρήνο οι εγκαταλειμμένες περιοχές του Αιλουβά, του Φώτη το Μποστάνι, τα Λιτά, τα Καταφίλια και τα Πιπίλια μαζί με την Ξυλοκοούνια, τα Σέλινα, τα Κόκκινα και τόσα Εξοχικά μέρη του χωριού μας. Την πεποίθησή μας αυτή την καταθέσαμε στο ειδικό αφιέρωμα του ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ 2023 του Συλλόγου για τα «Εξοχικά» του χωριού. Στον μήνα Ιούνιο και με φόντο δυο ερειπωμένα σπίτια στα Καταφίλια και περιβόλια που κατέληξαν δάση γράφαμε: **«Ο λόγος του αφιερώματος δεν είναι για να θρηνήσουμε για ό,τι χάθηκε. Όσοι εγκατέλειψαν αυτόν τον τρόπο ζωής, έπραξαν καλά! Το αφιέρωμα είναι για να τιμήσουμε τους προγόνους μας που αγωνίστηκαν να επιδιώσουν και να προσφέρουν στα παιδιά τους καλύτερες συνθήκες ζωής».**

Τα δίκτυα δρόμων που αναπτύχθηκαν για την εξυπηρέτηση των χωριών πριν την παρακμή και την εγκατάλειψη θα πρέπει να συντηρηθούν για να δώσουν τη δάση σε ένα νέο και διαφορετικό Ξαναζωντάνεμα των βουνών μας. Τα παλιά αγροκτήματα και οι βοσκότοποι που δημιουργήθηκαν από την εκχέρωση των δασών έχουν πλέον εγκαταλειφθεί

Συνέχεια στην 8η σελ.

Πράσινη ενέργεια ή πράσινα άλογα;

Αφιέρωμα στην Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος, 5 Ιουνίου

Από πολύ νωρίς, πριν ακόμη μπορούμε στον 21ο αιώνα, οι επιστήμονες πρώτοι άρχισαν να προειδοποιούν ότι το περιβάλλον περνάει κρίση. Με κάποια καθυστέρηση οι πολιτικοί αποδέχτηκαν τις απόψεις τους και άρχισαν να παίρνουν μέτρα. Έτσι άρχισαν να μπαίνουν στη ζωή μας όροι όπως: βιομηχανική επανάσταση, φαινόμενο του θερμοκηπίου, ορυκτά καύσιμα (κάρβουνο-πετρέλαιο-φυσικό αέριο), ηλεκτρική ενέργεια, πυρηνική ενέργεια, νέφος, κοσμική ακτινοβολία, τρύπα του όζοντος, κλιματική αλλαγή, υπερθέρμανση του πλανήτη, ακραία καιρικά φαινόμενα, κλιματική κρίση και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αιολική ενέργεια, ανεμογεννήτριες, υδροηλεκτρικά έργα, αντλησιοταμίευση, φωτοβολταϊκά τόξα, καύσιμο υδρογόνο, κματική ενέργεια, «πράσινη» ενέργεια, πυρηνική σύντηξη. Ήδη, σχεδόν όλοι γνωρίζουμε ότι:

- 1. Η αργόσυρτη εξέλιξη του ανθρώπου επιταχύνθηκε** τους δύο τελευταίους αιώνες. Από τότε που ο άνθρωπος χρησιμοποίησε το κάρβουνο για να φτιάξει μηχανές (ατμομηχανές πρώτα) και να κινηθεί εργοστάσια. Αυτή ήταν η βιομηχανική επανάσταση. Μετά ήρθε το πετρέλαιο, το φυσικό αέριο, η πυρηνική ενέργεια και, τις τελευταίες δεκαετίες, η πράσινη ενέργεια.
- 2. Η βιομηχανική επανάσταση** έφερε απρόβλεπτες και διαδοχικές αλλαγές: αυξήθηκε η διάρκεια ζωής των ανθρώπων, η ποιότητα ζωής τους, η ποιότητα διατροφής τους, η ποιότητα υγείας τους, η ποιότητα κατοικίας τους, η ποιότητα μετακίνησής τους, η ποιότητα ψυχαγωγίας τους και ένα σωρό άλλες αλλαγές που δεν τις συνειδητοποιούμε αν δεν βρεθούμε στο ενδεχόμενο να τις χάσουμε.
- 3. Τώρα πλέον γνωρίζουμε** και την αξία αυτού που έλεγαν οι πρόγονοί μας «ουδέν καλόν αμιγές κακού». Όλη αυτή η ευημερία που πετύχαμε με τα ορυκτά ενεργειακά καύσιμα μάς έφερε και την κλιματική κρίση.
- 4. Μια από τις πρώτες αντιδράσεις της Ε.Ε.,** πριν ακόμη μπορούμε στη νέα χιλιετία, ήταν ναβάλουν έναν πρώτο στόχο. Τον ονόμασαν **ΕΙΚΟΣΙ-ΕΙΚΟΣΙ** και σημαίνει ότι μέχρι το 2020 όλες οι χώρες της ΕΕ θα έπρεπε να καλύπτουν τις ενεργειακές τους ανάγκες κατά 20% από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η χώρα μας καθυστερούσε να μπει στη νέα εποχή και για να μην μπουν τσουχερά πρόστιμα έκανε βιαστικά προγράμματα παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές: αέρας (ανεμογεννήτριες), ήλιος (φωτοβολταϊκά), νερό (υδροηλεκτρικά και αντλησιοταμίευση). Τότε παρακινούσε τους επενδυτές να εγκαταστήσουν μονάδες παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας και ως κίνητρο έδινε υψηλές τιμές (50 λεπτά ανά κιλοβατώρα, (ενώ η Γερμανία έδινε 28 λεπτά), για να την πουλάει η ΔΕΗ σε εμάς 10 και 12 λεπτά) και για να μη χρεωκοπήσει η ΔΕΗ, φόρτωσε το επιπλέον κόστος στα συνήθη κορόιδα, τους καταναλωτές.
- 5. Σήμερα πλέον έχουμε συνειδητοποιήσει ότι η κλιματική κρίση** (ξηρασίες, πλημμύρες, ανεμοστρόβιλοι, λιωσμοί των πάγων λόγω αύξησης της μέσης θερμοκρασίας, περιβαλλοντικοί μετανάστες είτε γιατί πλήττονται από ξηρασίες είτε γιατί τα εδάφη τους κατακλύζονται από τη στάθμη των νερών της θάλασσας που συνεχώς ανεβαίνει) **είναι εδώ** και πρέπει να πάρουμε και να εφαρμόζουμε αυστηρά μέτρα.
- 6. Στην παγκόσμια συνδιάσκεψη στο Παρίσι για το κλίμα το 2015** οι ηγέτες του πλανήτη συμφώνησαν να παρθούν μέτρα ώστε η μέση θερμοκρασία της ΓΗΣ το 2050 να μην ξεπεράσει το όριο του 1,5 βαθμού κελσίου από την προβιομηχανική εποχή. Το έχουμε ήδη φτάσει και είμαστε ακόμα στο 2025.
- 7. Το 2019 η ΕΕ ανακοίνωσε την «Πράσινη Συμφωνία»** της Ευρώπης η οποία προβλέπει:
 - Α. Κλιματική ουδετερότητα για το 2050.** Τα αέρια του θερμοκηπίου που θα εκπέμπονται στην ατμόσφαιρα θα είναι μηδενικά. Αυτό σημαίνει τέarma το κάρβουνο, τα πετρέλαιο-βενζίνη και φυσικό αέριο ως καύσιμα. Μόνο η ηλεκτρική ενέργεια θα χρησιμοποιείται.
 - Β. 55% μικρότερες θα πρέπει να είναι οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου το 2030** σε σύγκριση με το 1990 και το 2040 να είναι κατά 90% μειωμένες.

Γ. Να έχει επενδυθεί ένα τρισεκατομμύριο ευρώ μέχρι το 2030 σε έργα ανανεώσιμης παραγωγής ενέργειας για να πετύχουν οι στόχοι της «Πράσινης Συμφωνίας».

Δ. Να φυτευτούν 3 δισεκατομμύρια δέντρα έως το 2030 για να ενισχυθούν οι φυσικές μέθοδοι απορρόφησης του διοξειδίου του άνθρακα.

Ε. Οι αεροπορικές εταιρείες να αρχίσουν να χρησιμοποιούν συνθετικά ή προηγμένα διοκαύσιμα σταδιακά από 2% το 2025, 6% το 2030, 34% το 2040 και 70% το 2050.

Στ. Η ναυτιλία να φτάσει να έχει 14,5% μικρότερες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου το 2035 σε σύγκριση με το 2020.

8. Πού θρικόμαστε σήμερα, ύστερα από πέντε χρόνια;

Α. Το πρώτο τρίμηνο του 2025 το 57% της ηλεκτρικής δύναμης στην ΕΕ προήλθε από καθαρή ενέργεια (ηλιακή, αιολική, υδροηλεκτρική, και άλλες μορφές). Βέβαια εδώ περιλαμβάνεται και η πυρηνική ενέργεια 20%.

Β. Το 2023 οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου ήταν κατά 37% λιγότερες από το 1990. Αυτό σημαίνει ότι θα χρειαστεί να πετύχουμε επιπλέον μείωση κατά 18% για να φτάσουμε τους στόχους για το 2030.

Γ. Το 2024 η θερμοκρασία του πλανήτη ήταν κατά 1,6° Κελσίου υψηλότερη από την προβιομηχανική εποχή. Το 2024 ήταν το θερμότερο έτος και έσπασε το όριο του 1,5° Κελσίου από τότε που είχε συμφωνηθεί στο Παρίσι για το 2050.

Δ. Στις δεκαετίες του 2013 - 2023 η μέση θερμοκρασία της Ευρώπης αυξήθηκε κατά 0,9° - 1° Κελσίου περισσότερο από τη μέση θερμοκρασία ολόκληρης της γης. Αυτό σημαίνει ότι η Ευρώπη και η Μεσόγειος θερμαίνονται γρηγορότερα και οι συνέπειες θα είναι εντονότερες.

Ε. Το 80% των διωτόπων της Ευρώπης εκτιμάται ότι είναι σε κακή κατάσταση.

Στ. Το κόστος των ακραίων καιρικών φαινομένων από την κλιματική κρίση υπολογίζεται στα 728 δισεκ. ευρώ στο διάστημα 1980 έως 2023 (Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Περιβάλλοντος).

Ζ. Το 75% των κτιρίων που υπάρχουν στην Ευρώπη θεωρούνται ανεπαρκή ενεργειακά και θα απαιτηθεί σημαντική αναβάθμισή τους.

Η. Το 2050 θα απαιτούνται τρεις πλανήτες σαν τη γη προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες των κατοίκων της στην περίπτωση που συνεχιστεί η καταναλωτική τάση που υπάρχει σήμερα.

Θ. Οι τελευταίες γεωπολιτικές εξελίξεις με την Κίνα να είναι ανάμεσα στους τελευταίους στους ρυθμούς μείωσης των αερίων του θερμοκηπίου, με την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και το ενδεχόμενο να μη σταματήσει εκεί, με τη δεύτερη εκλογή του Τραμπ στην Προεδρία των ΗΠΑ, (έφερε απόσυρση της χώρας του από τη συμφωνία του Παρισιού για το κλίμα και απειλεί εξοδο από το ΝΑΤΟ), αναγκάζουν τις χώρες της ΕΕ να διαθέσουν δισεκατομμύρια ευρώ για εξοπλισμούς με συνέπεια να παραμεληθούν εκείνα τα παραμυθένια όνειρα, για «πράσινη ανάπτυξη» και κοινωνικές παροχές και να καταλήξουν «πράσινα άλογα».

Ο όρος του τίτλου **πράσινα άλογα** μπορεί να ερμηνευτεί με δύο τρόπους:

Α. αφού είναι αδύνατο να συναντήσουμε πράσινα άλογα, θα είναι και αδύνατο να καταφέρουμε τον στόχο για πράσινη ενέργεια και

Β. η φράση πράσινα άλογα προέρχεται από την αρχαία φράση **πράσινοι άλογα (εδώ το πράσινοι είναι το ρήματος πράττω ή πράσσω-έπραξα = κάνω, εκτελώ, ενεργώ, όπως το προφυλάττω-προφυλάσσω ή τάρασσω-ταράττω (μη μου τους κύκλους τάραττε) και το **άλογα** σημαίνει παράλογα, χωρίς λογική.**

Οι καιροί και οι συμπτώσεις είναι τέτοιες που θα πρέπει να παρθούν γρήγορες και δύσκολες αποφάσεις, χωρίς να εγκαταλειφθούν οι αποφάσεις για την κλιματική κρίση. Η ενεργειακή και η διατροφική ασφάλεια του πλανήτη, τα οικοσυστήματα, οι υποδομές, η χρηματοοικονομική ασφάλεια και η υγεία των πολιτών απειλούνται με εξαφάνιση. Θα είμαστε εμείς οι ίδιοι που θα δώσουμε ένα θλιβερό τέλος στον πλανήτη γη όπως τον γνωρίσαμε;;;

Ηλίας Νέλλας

Πόσο ευφυείς είναι πράγματι οι μηχανές;

Του Θεόδωρου Καρούνου

Ερευνητή στο ΕΜΠ και μέλος του Οργανισμού Ανοιχτών Τεχνολογιών

Πότε ήταν η τελευταία φορά που συνομιλήσατε με έναν «έξυπνο» ψηφιακό βοηθό ή μια εφαρμογή που σας απάντησε σαν να ήταν άνθρωπος;

Μπορεί να εντυπωσιαστήκατε από την ταχύτητα και τη σαφήνεια των απαντήσεων. Κι όμως, **πίσω από αυτές τις μηχανές δεν κρύβεται ανθρώπινος τρόπος σκέψης.** Αυτό γίνεται χάρη σε προηγμένα συστήματα Τεχνητής Νοημοσύνης (ΤΝ). Παρά τις εντυπωσιακές γλωσσικές τους ικανότητες, η «ευφυΐα» τους διαφέρει ουσιαστικά από την ανθρώπινη.

Οι άνθρωποι μαθαίνουμε από τη στιγμή που γεννιόμαστε, μέσα από εμπειρίες, αισθήσεις και αλληλεπίδραση με τον κόσμο γύρω μας. Ένα παιδί ανακαλύπτει τον κόσμο αγγίζοντας, βλέποντας, και συνομιλώντας με άλλους ανθρώπους. Αντίθετα, **μια εφαρμογή ΤΝ δεν «μαθαίνει»** με εμπειρίες. Εκπαιδεύεται με τεράστιες ποσότητες κειμένων (βιβλία, άρθρα, δεδομένα από το Διαδίκτυο) και με τη χρήση στατιστικών μεθόδων, μαθαίνει να προβλέπει ποια λέξη πιθανότατα ακολουθεί σε μια πρόταση. Αυτή η «μάθηση» διαφέρει από τον τρόπο που **ένα παιδί** μαθαίνει μέσα από την άμεση επαφή με τους γονείς και το περιβάλλον του.

Πέρα από τη μάθηση, ένα άλλο βασικό χαρακτηριστικό της ανθρώπινης νοημοσύνης είναι η συνείδηση και η αυτοαντίληψη – η επίγνωση του εαυτού μας. Οι άνθρωποι δεν είμαστε απλώς μηχανές που επεξεργάζονται πληροφορίες. Έχουμε συνείδηση του εαυτού μας, νιώθουμε συναισθήματα και καταλαβαίνουμε ότι υπάρχουμε. Αντίθετα μια εφαρμογή ΤΝ δεν έχει συνείδηση ούτε αυτογνωσία. Δεν νιώθει ούτε καταλαβαίνει πραγματικά το περιεχόμενο που παράγει – απλώς επεξεργάζεται δεδομένα σύμφωνα με τον προγραμματισμό της. Δεν έχει δικές της εμπειρίες ή προσωπικά βιώματα, κάτι που την κάνει διαφορετική από τον άνθρωπο.

Κρίση και Σκέψη

Η ανθρώπινη ευφυΐα περιλαμβάνει την ικανότητα για κρίση και λογική σκέψη. Οι άνθρωποι αξιολογούν πληροφορίες, βγάζουν συμπεράσματα και παίρνουν αποφάσεις με βάση την κατανόηση του κόσμου. Η σκέψη λαμβάνει υπόψη το πλαίσιο, αναγνωρίζει σχέσεις αιτίας και αποτελέσματος και προσαρμόζεται σε νέες συνθήκες. Για παράδειγμα, ένας άνθρωπος διαθέτει κοινή λογική: γνωρίζει από εμπειρία τι είναι πιθανό ή τι φαίνεται παράλογο. **Μια εφαρμογή ΤΝ δεν έχει πραγματική κατανόηση ή κρίση.** Μπορεί να δώσει μια απάντηση που ακούγεται λογική επειδή την «έμαθε» από δεδομένα, αλλά δεν καταλαβαίνει το νόημά της.

Ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο είναι η δημιουργικότητα. Η ανθρώπινη δημιουργικότητα είναι μοναδική, γιατί πηγάζει από τη φαντασία, τα συναισθήματα και τις εμπειρίες μας. Οι άνθρωποι συνδυάζουν φαινομενικά άσχετες ιδέες και δημιουργούν τέχνη με νόημα και πρωτοτυπία. Ένα ποίημα ή ένας πίνακας αντανακλά τα συναισθήματα και την οπτική γωνία του δημιουργού του. Οι εφαρμογές της ΤΝ μπορούν να δημιουργήσουν κείμενα (ή και εικόνες) που μοιάζουν δημιουργικά, αλλά το κάνουν αναγνωρίζοντας και αναπαράγοντας μοτίβα από τα δεδομένα που έχουν εκπαιδευτεί. Η ΤΝ δημιουργεί συνδυάζοντας τα στοιχεία που έχει ήδη δει, χωρίς πραγματική φαντασία ή συναίσθημα.

Συμπερασματικά, όσο εντυπωσιακές και αν είναι οι εφαρμογές της ΤΝ στην κατανόηση της γλώσσας ή στην επίλυση προβλημάτων, η «ευφυΐα» τους είναι ποιοτικά διαφορετική από την ανθρώπινη. Οι άνθρωποι διαθέτουμε συνείδηση, αυτογνωσία, συναίσθημα, ηθική κρίση και δημιουργικότητα που προέρχονται από την πραγματική εμπειρία μας στον κόσμο. Αντίθετα, τα μεγάλα γλωσσικά μοντέλα λειτουργούν χωρίς επίγνωση και παραμένουν μηχανές χωρίς προσωπική αντίληψη. Η ανθρώπινη νοημοσύνη παραμένει μοναδική, επειδή συνδυάζει όλα αυτά τα χαρακτηριστικά με έναν τρόπο που καμία τεχνητή νοημοσύνη δεν μπορεί να αναπαραγάγει. Ίσως γι' αυτό, όσο εξελιγμένες και αν γίνουν οι μηχανές, ο άνθρωπος παραμένει το μέτρο της νοημοσύνης.

ΔΥΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΡΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

Γράφει ο Ηλίας Νέλλας

Α. Προσπαθώντας πριν λίγες μέρες να καταλάβω «τι τόλμησε να πει ο ποιητής» Ανδρέας Κάλβος «χάλκειον χέρι» στην Ωδή του: **«Όσοι το χάλκειον χέρι θαρύ του φόβου αισθάνονται, ζυγόν δουλείας ας έχωσι. Θέλει αρετήν και τόλμην η ελευθερία»...**

...κατέφυγα σε αρκετούς έγκριτους μελετητές του (Σπ. Ασδραχά, Γ. Σεφέρη, Κ.Θ. Δημαρά, Δ. Τζιόβα και άλλους) αλλά κανένας δεν ασχολήθηκε. Ίσως το θεώρησαν αυτονόητο. Πήγα και στο διαδίκτυο για να πάρω και τη «γνώμη» της Τ.Ν. Να η απάντησή της: «Στην ωδή «χάλκειον χέρι» ο Ανδρέας Κάλβος αναφέρεται στη δύναμη και την αντοχή που απαιτείται για την επιδίωξη της ελευθερίας και της εθνικής ανεξαρτησίας. Το «χάλκειον χέρι» συμβολίζει την αποφασιστικότητα, την επιμονή και την ισχύ που χρειάζεται κανείς για να αντισταθεί στην τυραννία και να αγωνιστεί για την ελευθερία».

ΣΚΕΨΗ 1η: Όσοι αποδέχεστε αυτή την απάντηση καλώς ήρθατε στην αγέλη με τον ενθουσιασμό πελατών των διαφόρων αρρ. Μοιάζει αληθοφανής, **αλλά είναι μια ρηχή, γενικόλογη και άσχετη απάντηση που δεν λαβαίνει υπόψη της τον λεξιλογικό πλούτο του Ανδρέα Κάλβου, ιδιαιτέρως εξοικειωμένου με το αρχαίο λεξιλόγιο, όπως και οι μελετητές του. Απλώς δίνει έμφαση στα γνωστά καλδικά μηνύματα: πνεύμα ελευθεροφροσύνης, ηρωική θεματολογία, υψηλός τόνος και ήθος, παραβολική χρήση του αρχαίου μύθου.**

ΣΚΕΨΗ 2η: Η ανθρώπινη κριτική σκέψη λέει: Όταν τη μακράννη λίθινη περίοδο με το ρόπαλο και τους χειροπελέκεις (πελεκημένοι πυρόλιθοι) τη διαδέχθηκε η μεταλλοτεχνία του χαλκού με απείρως αποτελεσματικά όπλα (σπαθιά, κοντάρια και ασπίδες) **ο φόβος του πολεμικού όπλου** εγκαταστάθηκε βαθιά στο ανθρώπινο υποσυνείδητο ώστε να καταφύγουν και στη δημιουργία του μύθου του Τάλω, του πρώτου γιγάντιου μυθικού ρομπότ με σώμα από χαλκό. Οι μετέπειτα εξελίξεις στην οπλοργία δεν επηρέασαν την αρχική εντύπωση.

Β. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: Σε ένα παλιό αναγνωστικό της Ε΄ τάξης του Δημοτικού υπήρχε ένα κείμενο με τον τίτλο **«Η αξία του ελάχιστου»**. Ξεκινούσε με το προφανές: «Γυμνοί ξεκίνησαν οι άνθρωποι πάνω στη γη και υπέφεραν πολύ από τις βροχές, τα χιόνια και το κρύο. Έβλεπαν τα άλλα ζώα με τις γούνες και τα σκληρά δέρματά τους και ζήλευαν. Φανταστείτε τον ενθουσιασμό τους όταν κάποιος έβαλε το μυαλό του να σκεφτεί και πρότεινε στους συνανθρώπους του να χρησιμοποιούν τα δέρματα των ζώων για να προστατεύονται. Γρήγορα, όμως ο ενθουσιασμός εξαφανίστηκε όταν κατάλαβαν ότι για να τα συκρατούν στο σώμα τους έπρεπε να αχρηστεύουν τα χέρια τους. Προσπάθησαν, υιοθετώντας την αρχική ιδέα, να βελτιώσουν την πρόταση με διάφορες φλούδες δέντρων ή με σκληρά αγκάθια να τα στερεώνουν, αλλά και αυτά έσπαγαν. Φανταστείτε, λοιπόν, τον ενθουσιασμό τους όταν κάποιος άλλος σκέφτηκε και τους πρόσφερε ως λύση το κουμπί και την κουμπότρυπα».

ΣΚΕΨΗ 1η: Αυτή είναι η αποθέωση της κριτικής και δημιουργικής ανθρώπινης σκέψης!!!

ΣΚΕΨΗ 2η: Η κριτική εγρήγορση, η αναλυτική, η συνδυαστική και η κριτική σκέψη, η ενσυνείδηση και η δημιουργικότητα του ανθρώπινου εγκεφάλου μάς έφεραν εδώ που είμαστε!

ΣΚΕΨΗ 3η: Η Τεχνητή Νοημοσύνη δεν διαθέτει καμία πραγματική γνώση. Την ταΐζουν γνώσεις άλλων και μαντεύει.

ΣΚΕΨΗ 4η: Θα είναι πάντα απαραίτητος ένας ενεργός - για το καλό ή το κακό - ανθρώπινος εγkéφαλος πίσω από τις μηχανές.

ΣΚΕΨΗ 5η: Η πληροφορία είναι πολύ σημαντική σε μια Δημοκρατία. Παλαιότερα υπήρχε μια αυθεντία: ο έντυπος λόγος. Σήμερα ο οποιοσδήποτε μπορεί να αναρτά πληροφορίες χωρίς κανένα εμπόδιο, έξοδο ή κόπο. Αυτό φαίνεται δημοκρατικό, αλλά υποβαθμίζει την πληροφορία. Αυτό μπορεί να γίνει επικίνδυνο σε μια αυταρχική εξουσία. Ένας δικτάτορας δεν θα χρειάζεται να εμποδίζει μια πληροφορία, ούτε να πιστεύουν όσα λέει. Απλώς ο λαός θα έχει χάσει την αίσθηση ότι υπάρχει ΑΛΗΘΕΙΑ. Δείτε τι γίνεται με τον νεοεκλεγμένο Πρόεδρο των ΗΠΑ: Τη μια μέρα είναι άνετος να προβάλει μια ιδέα ή απόφασή του και την επόμενη την αντίθετή της.

ΣΚΕΨΗ 6η: Η δημοκρατική μας συνείδηση θα πρέπει να μας οδηγήσει στο να απορρίπτουμε την ωμότητα της εξουσίας ως νέο δόγμα κυριαρχίας και να είμαστε επιφυλακτικοί απέναντι στην **ψηφιακή ολιγαρχία**.

ΣΚΕΨΗ 7η: Η Τεχνητή Νοημοσύνη δεν μπορεί να αντικαταστήσει δύο πράγματα: την προσωπική ευθύνη της δημοκρατικής απόφασης και τη νομική ευθύνη. *Ηλίας Νέλλας*

Ειδήσεις ... Σχόλια ∞ Ειδήσεις ... Σχόλια

Επιστροφή
στα Ξαναζωντανεμένα
Χωριά μας!

Συνέχεια από την 6η σελ.

και σχεδόν κανείς δεν ενδιαφέρθηκε να τα δηλώσει ως ιδιόκτητα στο Κτηματολόγιο. Σήμερα και στο μέλλον θα μπορούσαν με μια διαφορετική νομοθετική ρύθμιση να καταλήξουν να γίνουν νεοφυείς επιχειρήσεις και να εκπληρωθεί η πρόβλεψη που είχαμε καταθέσει στο ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ του Συλλόγου



Να μπορούμε στη ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας αξιοποιώντας παρατημένους αγρούς και βοσκοτόπια.

(Δεκέμβριος του 2020): «**Τώρα με το ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ που, οι περισσότεροι, δεν τα δηλώσαμε έχουν απομείνει ελεύθερες εκτάσεις που θα μπορούσαν μερικές από αυτές αξιοποιούμενες να μας θάλουν στο μέλλον, στην καινούργια εποχή. Ο ειδικός του ΟΗΕ σε θέματα ενεργειακού μετασχηματισμού Ραμέζ Ναάμ σε πρόσφατη (12-11-2019) συνέντευξή του υποστήριξε: «η Ελλάδα θα μπορούσε να εξάγει ηλιακή ενέργεια στη Μόσχα», αντί να εισάγει φυσικό αέριο από τους Ρώσους».**

Η εδαφολογική και παραγωγική δυνατότητα των εκτάσεων του χωριού μας δεν προσφέρεται για επαρκή οικονομική υποστήριξη ενός νοικοκυριού. Το πολύ-πολύ να το μπορούν άλλα δυο τρία κοπάδια ζώων δίπλα σε αυτό των αδελφών Ζιαγγουβά. Και όσοι συνταξιούχοι αποφασίζουν να καλλιεργήσουν τα λιγοστά περιβόλια τους δεν βγάζουν ούτε τα έξοδά τους. Το κάνουν μόνο για το μεράκι και την νοσταλγία των παλιότερων γενιών.

Ωστόσο έχουμε ήδη δείγματα στροφής προς κάτι το διαφορετικό. Αρκετοί ξένοι και μερικοί ντόπιοι μελισσοκόμοι αξιοποιούν τη μοναδική ποικιλία ανθοφορίας της φύσης και συντηρούν κυψέλες. Καταπληκτικά τμήματα του ορεινού όγκου με τα Λάπατα και το Ζαχαράκι με εντυπωσιακό περιβάλλον ανάλογο της Ελβετίας και της Αυστρίας θα μπορούσαν να δημιουργήσουν ένα διαφορετικό από το παραθαλάσσιο τουριστικό ρεύμα. Δείτε πόσοι είναι αυτοί που έρχονται για λίγες ώρες για να απολαύσουν τις σκηνές του Ράλι Ακρόπολις. Η ευρηματικότητα και η δημιουργικότητα των νέων γενεών θα αναδείξει και άλλες βιώσιμες δραστηριότητες που θα μπορούν να στηρίξουν μια αυτόνομη οικονομική δραστηριότητα μαζί και με τις δυνατότητες της τηλεργασίας ανθρώπων της ψηφιακής τεχνολογίας. Θα κάνουν τα βουνά προνομιακούς τόπους: χώρους καλής ποιότητας ζωής: καθαρός αέρας και περιβάλλον, ηρεμία, γραφικότητα, καλαισθησία, η πατροπαράδοτη κοινωνική νοοτροπία για θερμές διαπροσωπικές σχέσεις, διακριτικότητα, καλωσόρισμα μειονοτήτων. Μια επιτυχημένη εγκατάσταση νέων κατοίκων ή επιστροφή γενεών Ροβολιαριτών του αστικού χώρου απαιτεί καλή ισορροπία μεταξύ διαφύλαξης των πλεονεκτημάτων του ορεινού χώρου με παράλληλη προσαρμογή στις σύγχρονες συνθήκες. Η κλιματική κρίση ήρθε και θα διαρκέσει. Δείτε και την προσπάθεια που γίνεται με τη Φουρνά και που κυριαρχεί στην τρέχουσα επικαιρότητα. Μια τέτοια εξέλιξη είναι η ελπίδα μας!!!

Ηλίας Νέλλας
Καλοκαίρι του 2025

Μια στο Καρφί και μια στο Πέταλο...

Μετά τη θετική αύρα του σχολίου μας στο προηγούμενο φύλλο ακολουθεί...
μια μεγάλη πανευρωπαϊκή έρευνα που αποκαλύπτει ότι ως λαός παρουσιάζουμε ανώριμη ατομική, κοινωνική και πολιτική συμπεριφορά: καπνίζουμε πολύ, καταναλώνουμε μπόλικο αλκοόλ και λίγα φρούτα και λαχανικά, ασκούμεστε ελάχιστα.

Από το 2002 και κάθε δύο χρόνια διεξάγεται Ευρωπαϊκή Κοινωνική Έρευνα (ESS) Αξιών, Στάσεων και Συμπεριφορών. Η τελευταία έρευνα 2 Φεβρουαρίου έως 9 Μαΐου 2024, υλοποιήθηκε, ολοκληρώθηκε, αξιολογήθηκε και δημοσιεύτηκε πρόσφατα από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.

Τα ευρήματά της είναι ανησυχητικά:

1. Είμαστε τα πρώτα φουγάρα στην Ευρώπη! Το 29,5% των Ελλήνων καπνίζουν περισσότερα από 10 τσιγάρα ημερησίως, με δεύτερους τους Σέρβους (26,9%), τρίτους τους Κροάτες (20,3%). Τελευταίοι έρχονται οι Σουηδοί (1,5%), προηγούνται οι Ισλανδοί (3,8%) και οι Νορβηγοί (4,6%).

2. Είμαστε δεύτεροι στην υψηλή κατανάλωση αλκοολούχων ποτών, μετά την Ιρλανδία. Το πιο ανησυχητικό είναι ότι νέοι ηλικίας 15 έως 29 ετών καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες αλκοόλ εβδομαδιαίως.

3. Είμαστε στην τρίτη θέση από το τέλος στην άσκηση εβδομαδιαίως. Ασκούμεστε μόνο δύο μέρες την εβδομάδα κατά μέσο όρο. Ξεπερνάμε τους Ιταλούς και τους Πορτογάλους (1,9 ημέρες την εβδομάδα). Πρώτοι έρχονται οι Λιθουανοί (4,1 μέρες την εβδομάδα) με τους Γερμανούς, τους Φινλανδούς, τους Ελβετούς και τους Ολλανδούς στη δεύτερη θέση με 4 ημέρες

την εβδομάδα.

4. Είμαστε τελευταίοι στην κατανάλωση φρούτων ή λαχανικών ημερησίως. Μόνο το 1,3% των Ελλήνων καταναλώνει 3-5 φορές την ημέρα φρούτα ή λαχανικά παρά το γεγονός ότι η ελληνική αγροτική παραγωγή μάς προσφέρει πληθώρα φρούτων και λαχανικών. Τιμπολογάμε καθημερινά αυξημένες ποσότητες υπερεπεξεργασμένων τροφίμων (κουλουράκια, βουτηματάκια, γλυκά, παγωτά).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

Α. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας και με πλήθος μελετών όλα αυτά (κάπνισμα, έντονη χρήση αλκοόλ, καθιστική ζωή, μειωμένη πρόσληψη φρούτων ή λαχανικών) είναι επιβλαβή για την υγεία.

Β. Οι συνήθειες αυτές διαφοροποιούνται ως προς το φύλο και την ηλικία.

Γ. Σε προηγούμενο φύλλο μας γράψαμε ότι τα παιδιά μας έρχονται δεύτερα στην Ευρώπη στην παχυσαρκία μετά τα ισπανόπουλα. Παλιά λέγαμε κοροϊδευτικά «Έρχεται ο χοντρός, πρώτα η κοιλιά του και ύστερα αυτός»!

Όταν μιλούν οι αριθμοί

26.04.2025

Το **Eteron – Ινστιτούτο για την Έρευνα και την Κοινωνική Αλλαγή** δημοσιεύει τη νέα μεγάλη έρευνα με τίτλο «**Η Ακτινογραφία των Ψηφοφόρων**», που επιχειρεί να χαρτογραφήσει την πολιτική και κοινωνική στάση των πολιτών, πέρα από τη συγκυρία και τις εκλογικές προτιμήσεις.

Η έρευνα, που διεξήχθη σε συνεργασία με την **aboutreople**, καλύπτει ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα 2.574 **ατόμων** (17 ετών και άνω) από όλη την Ελλάδα και αποτελεί συνέχεια της αντίστοιχης μελέτης που είχε δημοσιευθεί τον Μάρτιο του 2023. Την ποιοτική και θεωρητική εμβάθυνση της έρευνας συνοδεύει ανάλυση από τον Καθηγητή Συγκριτικής Πολιτικής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, **Γεράσιμο Μοσχονά** και τον Πολιτικό Αναλυτή της aboutreople, **Πέτρο Ιωαννίδη** με τίτλο «**Κατανοώντας τα κόμματα μέσα από τους εκλογείς τους**».

Παράλληλα, ο Συντονιστής του Project και Διδάκτωρ Πολιτικών Επιστημών του ΑΠΘ, **Αντώνης Γαλανόπουλος**, επιχειρεί να αναδείξει τις πιο κρίσιμες όψεις της σχέσης των πολιτών με την πολιτική σήμερα στο κείμενό του με τίτλο «**Το Ελληνικό πολιτικό σύστημα στη δική του εποχή της πολυκρίσης**».

Στο επίκεντρο της νέας «Ακτινογραφίας των Ψηφοφόρων» βρίσκονται κρίσιμα ερωτήματα για την κατανόηση της πολιτικής δράσης και συμπεριφοράς των πολιτών στην Ελλάδα:

- Πόσο εμπιστεύονται οι πολίτες τους θεσμούς;
- Πώς διαμορφώνεται η ιδεολογική χαρτογράφηση των Ελλήνων ψηφοφόρων;
- Αριστερά ή Δεξιά; Σύστημισμός ή Αντισυστημισμός;
- Υπάρχουν αντιφάσεις μεταξύ ιδεολογικής τοποθέτησης και πολιτικής στάσης σε κρίσιμα ζητήματα;

Η έρευνα προσφέρει σαφείς απαντήσεις και ερμηνείες στα παραπάνω ερωτήματα, συμβάλλοντας ουσιαστικά στην κατανόηση της ελληνικής κοινωνίας σε μια περίοδο έντονης ρευστότητας και αναστοχασμού.

Βασικά ευρήματα της έρευνας

• **Ιδεολογικός αυτοπροσδιορισμός και διαιρέσεις:** Το 20,9% των πολιτών δηλώνει ότι η ιδεολογία που τους εκφράζει περισσότερο είναι η σοσιαλδημοκρατία. Την ίδια στιγμή, οι πολίτες εμφανίζονται επιφυλακτικοί απέναντι σε παραδοσιακές και νεότερες κατηγοριοποιήσεις. Μόλις **32,9%** θεωρεί σήμερα σημαντική τη διάκριση «Αριστερά – Δεξιά» (από 36,1% το 2023), ενώ το **36%** δηλώνει ότι δεν τον εκφράζει κανένας από τους δύο πόλους του άξονα «συστημικός – αντισυστημικός»).

• **Πολιτική εμπλοκή:** Παρά την αμφιθυμία απέναντι στις ταυτότητες και τις κατηγοριοποιήσεις, το **74,7%** των πολιτών δηλώνει ότι ενδιαφέρεται αρκετά και πολύ για την πολιτική, δείχνοντας ότι το ενδιαφέρον παραμένει υψηλό. **Ωστόσο ένα σημαντικό ποσοστό παραμένει στον καναπέ του σπιτιού του την ημέρα των εκλογών.**

• **Εμπιστοσύνη στους θεσμούς:** Στη σκιά της ρήξης των πολιτών με τους θεσμούς που έχει προκαλέσει η διερεύνηση του δυστυχήματος και το ανοικτό τραύμα των Τεμπών στο κοινωνικό σώμα, καταγράφεται **περαιτέρω μείωση της εμπιστοσύνης** σε όλους τους υπό εξέταση θεσμούς, ιδίως σε κόμματα και Μ.Μ.Ε. Η κοινοβουλευτική δημοκρατία απολαμβάνει ευρεία αποδοχή, όμως η **δυσανεμία για τον τρόπο λειτουργίας της δημοκρατίας** είναι εξίσου εκτεταμένη.

• **Κρίση αντιπροσώπευσης-Αίσθημα πολιτικού αδιεξόδου:** Η πιο χαρακτηριστική ίσως ένδειξη της κρίσης του κομματικού συστήματος είναι ότι το **34%** των πολιτών δηλώνει πως ούτε η (κεντρο-)αριστερά ούτε η (κεντρο-)δεξιά μπορεί να διασφαλίσει ένα καλύτερο μέλλον – αυξημένο ποσοστό από

το **27,6%** του 2023.

• **Ιδεολογική συνοχή:** Τα κόμματα του δεξιού φάσματος εμφανίζονται πιο συνεκτικά και ομοιογενή ως προς τις αξιακές τους αναφορές σε σύγκριση με τα κόμματα της (κεντρο-)αριστεράς, τα οποία εμφανίζουν εσωτερική πολυμορφία και αισθητές διαφοροποιήσεις.

Ποσοτικά ευρήματα της Ακτινογραφίας των Ψηφοφόρων

Η νέα μεγάλη έρευνα του Eteron αποτυπώνει τις στάσεις και τις αντιλήψεις των πολιτών απέναντι στους θεσμούς, την ιδεολογία, τη δημοκρατία και τα διλήμματα της εποχής. Παρακάτω παρουσιάζονται 25 ευρήματα που σκιαγραφούν τις τάσεις, τις αντιφάσεις και τις μετατοπίσεις στο σώμα των Ελλήνων ψηφοφόρων:

- Το 74,7% δηλώνει ότι ενδιαφέρεται αρκετά έως πολύ για την πολιτική.
- Το 20,9% των πολιτών δηλώνει ότι η **ιδεολογία που τους εκφράζει περισσότερο είναι η σοσιαλδημοκρατία**.
- 74,3% των πολιτών, δηλώνουν **δυσανεμμένοι/ες από τον τρόπο που λειτουργεί η δημοκρατία στην Ελλάδα**.
- Το 63,5% πιστεύει ότι **οι στρατιωτικές δαπάνες πρέπει να μειωθούν**.
- Το 62,1% των πολιτών πιστεύει ότι **το κράτος πρέπει να παρεμβαίνει περισσότερο**.
- Το 37,8% πιστεύει ότι **είναι κακή επιλογή ο γάμος των ομόφυλων ζευγαριών**.
- Μόλις 32,9% θεωρεί σημαντική τη διάκριση «Αριστερά - Δεξιά» (από 36,1% το 2023).
- Το 36% των πολιτών **δεν ταυτίζεται** ούτε με τον όρο «συστημικός» ούτε «αντισυστημικός».
- **Η εμπιστοσύνη στους θεσμούς καταγράφει χαμηλές επιδόσεις** - ιδιαίτερα στα κόμματα και τα ΜΜΕ.
- Το 69,7% δηλώνει δυσανεμμένο από τον τρόπο λειτουργίας της Δημοκρατίας στην Ελλάδα.
- Παρά την κριτική στάση, η κοινοβουλευτική δημοκρατία συγκεντρώνει αποδοχή 79,3%.
- Το 84,9% απορρίπτει την άποψη ότι η δικτατορία είναι προτιμότερη από τη δημοκρατία.
- Το 83,3% διαφωνεί με την ιδέα ενός «ισχυρού πρωθυπουργού» χωρίς έλεγχο από το Κοινοβούλιο.
- Το 34% πιστεύει πως ούτε η (κεντρο)δεξιά ούτε η (κεντρο)αριστερά μπορεί να διασφαλίσει καλύτερο μέλλον.
- **Η Δικαιοσύνη και το Κοινοδούλιο** εμπνέουν εμπιστοσύνη σε λιγότερο από 30% των πολιτών.
- Μόνο 13,6% εμπιστεύεται τα πολιτικά κόμματα και 6,2% τα ΜΜΕ.
- Το 69,4% επιθυμεί την παραμονή της Ελλάδας στο ευρώ.
- Το 62,9% αξιολογεί θετικά τη συμμετοχή της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Το 64,9% θεωρεί αρνητική την άνοδο της άκρας δεξιάς στην Ευρώπη.
- Το 79,6% υποστηρίζει ότι οι ποινές για παρανομία πρέπει να γίνουν πιο αυστηρές.
- Μόνο το 44,4% κρίνει θετικά τη Συμφωνία των Πρεσπών.
- Στη σύγκρουση Ισραήλ-Παλαιστίνης, το 40,9% δεν στηρίζει καμία πλευρά – 35,1% είναι υπέρ των Παλαιστινίων.
- Το 42,3% δεν στηρίζει καμία πλευρά στον πόλεμο Ρωσίας-Ουκρανίας, ενώ το 33,1% στηρίζει την Ουκρανία.

Η έρευνα φωτίζει τις βαθύτερες αξιακές και ιδεολογικές τοποθετήσεις των πολιτών, τις προσδοκίες τους από το πολιτικό σύστημα και τους θεσμούς. Αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο για την ενίσχυση του δημόσιου διαλόγου και την κατανόηση των μετασχηματισμών στη σύγχρονη πολιτική κουλτούρα της Ελλάδας, σε μια περίοδο έντονης κοινωνικής κινητικότητας και αυξημένης πολιτικής εγρήγορσης.